

דיעונות נודדים: ביקור מסדרק והמאבך האנט'-אימפריאלי במצרים

לייאו שטרנפולד

שנותיו של מוחמד מסדרק בראשות ממשלה איראנ (1951-1953) היו שנים סוערות. אלו השנים שבן התעקב המאבק להז'קולוניאציה מול המעצמות הישנות, בריטניה וצרפת, באיראן ובמזהה תחיכן כולם. בהלאימו את תעשיית הנפט האיראנית, היה מסדרק למניגו המוסלמי הראשון שהצליח לנבור על בריטניה, לו לפך זמן קצר. מסדרק שילם על כך בחזרתו, הדוחה שכירטניה ואוזצ'ט הכרית היו מעורבותה בה. מאבשו של מסדרק וכיה להתקינות בעולם כולל, ובכל מקום פרוש בדרך אחרת. המאמר ביחס את הרוך שבנה הדרשה במגדירים — שם זכה מסדרק לקבלת פנים נלהכת ומוסקפת במיוחד בעת ביקורו בנובמבר 1951 — ומנתה את השפעתו על מאבקה של מארים באימפריאליים הכלכלי הבריטי.

מבוא

באוגוסט 1951 נפל רדו באיראן — רדי מוחמד מסדרק (Mossadegh), ראש הממשלה הבוחר של איראן ויוזר טפלנת 'החברה העממית' (ג'בקה י-טפל), הוודה מתפקיד במכירת הפיכה שיזמו במושתף שירתיו הבין של בריטניה ואוזצ'ט הביצת. מסדרק הודה מביוון ששנויות קודם לכך הלאימו את תעשיית הנפט של איראן, ביטל את זכיינה של אוברהה הנפט האנגלואיראנית (AOOC) וסילק את כל הכהנות הבריטיים באיראן. מסדרק נקט געדים אלו לאחר שהבריטים סייברו להיענות לבקשתו לדין מחרש בתנאי הזיכוק כדי לגבות הסכם וגון יותר. מתרתו הייתה להגיע להסכם זומה להאסכם שישמש כסיס לתקנת חברה הנפט 'אראמקו' (ARAMCO), הסכם שיטפרק תלויק ורוחים ולא ניזול גשאבין.¹

* אמר זה מוכסס על חיבור לשם קבלת הוואד מוסטן שנכתב בהחותית רדי רלי שבסר ורדי חגי רט מהמלקה ליטורי היסטוריה תחיכן אוניברסיטת צנ"א-יראןenberg.

¹ בשנים אלו נחתם ההסכם בין ארצות הברית לטעורה שענינו השותפות באראםקו, ולפין חולץ ורוחים שיטפרק מושתקה הנפט שווה בשווה בין הצדדים. הסכם זה גורם לתסיסה באיראן

הרעיוןנות והו
הטבע), וגופ
למעבר כה
הרעיון מתקי
שהוא למקוב
מתבאים זו
החדש. בשל
מלאה למוקה
אותו במקומ
על סס
או מרכיב בי
השראה לננת
זבה בחן לטע
האפשרות ל
אטימריאלי
הדמיון
ראוי לבירוח
שתי המדיניות
רוחני, שהה
לא הייתה נ
לשיטון כה
את אודר ת
המאה העשו
רומיננטיות
כלכליים-לו
סואץ במדור
טולדק באיד
התהוללה ב
אנטיקולות
גם על קובל
רוגליתם מא
טולדק והמא
ולעמידה א

בשתי שנות כהונתו בראשות ממשלה איראן הצלחה מולדק לגבור (ולו לזמן קצר) על המעצמה האימפריאלית הנורוליה והדומיננטית כיור במוחה התקין באמצעותו; הוא הצלח לתבוע בעלות על נכס חשוב מכרזגה ראשונה שהיה עוזי הבריטים – שליהם, ההיסטוריה רוג'ז לואיס (Louis) מצין:

מפעל הנפט באפקאן היה הנכס הגדול ביותר של בריטניה מעבר לים. היה זה מקודם לגאולוגיה לאומית אנגליה של אטלי (Ailee), בוין (Bevin) ומוריסון (Morrison). אפללו בסוף שנות הארבעים ובתחילת שנות החמשים ערך האמינו בכיריהם בריטים שהנפט הפורט זהו למעשה נפט בריטי, מכיוון שבritisטים גילו אותו, אך בריטי פיתח אותו ומצאו היה טול ובדא של בישורי הבריטים ושל תושיהם (Lowis 2006: 731).

האייזוע שייעמוד במרכזו של מאמור זה הוא ביסודו של מולדק במציגים. בנובמבר 1951, ברכבו חזה מעצמה האורום בניו יורק, עד מולדק לביקור בן ארבעה ימים בקווינס. ביקור זה היה רב חשבונות משום שבמהלכו הפגג מולדק במציגים ביפויו לאומי. בהפגנות תמייה דמונית תבעו המציגים ממונחים לשאת אחריות לנורול המדיניה כפי שנוהג מולדק באיראן. ככלומר, לעמד מול המעצמות ולממש את יוכנותם. במאמר זה אגדת להוכחה שלביבו והנורעה השפעה מרחיקת לכת על המאבק המצרי בקולוניאלים הבויסטי, ואולי אף על המאבק האנטי-קולוניאל במוחה התקין בכלל. כמו בני אדם ואסכולות היבירות, גם רעיונות ומודדיות נורדים – מאים לאדם, ממצב למצב, מתקופה אחת לאותה' (226: 1983). מילים אלו של אורוארד סעד מיטיבות לתאר את סייפור הפיכתו של מולדק ממונח איראני למונח אורי ולוביל של תהליכי אנטי-קולוניאלים. 'האורית הנדרידה' (Traveling Theory) של סעד קובעת שיעיונות נודדים ממקומות למקום, ללא תיחסם בגבולות, ושבכל מקום שרדיין מסיים מגע אליו הוא עבר התאמת למצב השorder ביבתו החדש. לשיטתו של סעד, מعتبر לנכונות להאפק למשמעותו הדרש עם הבריטים. עד על 'אקדמי' ראו: ירבין 1992: 426.

⁴²⁷ כל התרומותיהם במאמר זה הם של המחבר, אלא אם כן אחרת.

² בדרכו חזה נהנו יירק נתת מטומו של מולדק אנטיסטודם וכובחו. נתירות הבינים היו כבלן הנאה לצורך תרולק, ונבעו מתוך גם ממצב בדיאווח של מולדק. להולטה לעצם בקשר רוזא לא ניתנה סיבת דופטית, פרט לטיבת שחובא לתלן בדיעבד – תיזוק הקשרים בין איראן ובציגים.

³

דיעונות נודדים: ביכון מפרק והמפרק ואנכי אימפריאלי במצדיים

הרעינות והתאוריות ממקום למקום הוא 'עוברת חיים' (כלומר, תהליך המתקיים כדרך הטבע), וגם תהליכי המאפשר את התפתחותם של חיים אינטלקטואליים. לפי סידר, לטעבר כזה יש מסלול מובן בן ארבעה שלבים: בשלב הראשון, באורך מזאו של הרעיון מתקיים מכלול של תנאים הימליצים אותו. בשלב השני, הרעיון מועבר כמו שהוא למקום אחר, והמשמעות המקורית שלו מוחשת למקומות החדש. בשלב השלישי, מתרכרים התנאים המאפשרים את התפשטות הרעיון או את ההתקנות אליו במקומות החדש. בשלב זה הצייר הרחוב נחשף לרעיון. בשלב הרביעי, הרעיון עובר התאמת מלאה למקוםו החדש ומיציג רעיון שניים חופשיים בהכרה את הערכיהם של גליזן אותו במקומות מזאו (Said 1983: 226-227).

על סמך תאוריית אטמן שאין לדאות בהתנהלותו של מפרק עניין אידיאני פנימי או מרכיב ביולוגי איראני-בריטניה בלבד. המקורה של מפרק, כפי שאנטה להוכחה, שימוש השראה לנtíנים ובאים במושבות לשעבר (מי שיכנו ליטרים 'העולם השלישי'), ומפרק זה בחן לפופולריות רבה. ראש ממשלה איראן נהג ל宣扬 למונחים אזרחי המצביע את האפשרות לעצמאות מדינית וככללית במקומות ההפיפות למעצמות הבנייה לתובניות אימפריאליים.

הדמיון הרוב בין איראן לכצרים באחתה התקופה עשו את מגדים למקורה בדן ראי לבדיקה השפעתה של מדיניות מפרק על השיטה האנגלו-קולוניאלי במושבה והתיכון. שתי המדיניות היו קשורין של הרוח האירופי להשתלשות על משבטים ולקיום טור רוחוי, שהוביל לכינונו של מבנה אימפריאלי. ההבדל המהותי ביןיהם היה שאיראן לא הייתה נתונה לשולטן קולוניאלי יישיר במובן תקלטי, ואילו מגדים היויה נתונה לשולטן בות משנת 1882 ועד שנות 1936, השגה שבת עוב אחרון התייחסים הבריטים את אוזן תעלת טאץ (Hourani 1992: 283-284). בראשית שנות החמשים של המאה העשורים כבר נתנו שתי המדיניות מעוצמות לבאהה, ואולם הבריטים שמרו על רומייניות פוליטית באמצעות מושטי מלוכה נאמנים. לשתי המדיניות היו נכסים כלכליים-לאומיים שהיו נתונים למשעה בשליטה בריטית (הנטה באיראן ותעלת סואץ במנדיים), ובמגדים אף הייתה נוכחות צבאית בריטית ניכרת. כשהחללה פרשת מפרק באיראן הייתה מגדים נתונה לשיטה בריטית עקיפה, וביעזומה של הפרשה התרשללה במנדיים הפיכת 'הקדינים החופשיים', שלאוריה אימץ המשטר החוש עברה אנגלו-קולוניאלית מובדקת. הדוד שבה התקבלה פרשת מפרק במנדיים השפיעה גם על קבלת החלטות של הבריטים ברוחם הקולונילי, זאת בשל דחיקת רג'לים מאיראן והחשש שהוא נבם במנדיים הפתוחה פרשת לאותו הכוון. רמותו של מפרק והמפרק שהוביל יגן בעבודה המגדים את הכלנית לעצמות לאומיות וככללית ולכפידה איתנה אל מול המעצמות האימפריאליות.

התרחשותה:
מפרק ולבגוז
יוThor, בעת ה-
פרשנות. בפ-
הכתיבת הפה-
ו כתיבת איד-
מנושאים או
הם שיוצרו א-
כעיבוב הרע-
בחרת
אהראם (או-
(המצרי), ש-
לעתון עצם
פרישת
ריבידי הדיר-
את הפרשה
במהכטמים ש-
פועל ירצה
הנבנחים את
הסקירה לבין
בתנו אך זו
של מבחן ו-
תשומת לב
תודמתנו של
תיכון – ו-
אפשר
בשנת 953
השנתנה ה-
הכחוט העיק-
ר ו-1956 כיו-
עמד על ט-
קסעט בלחת
בשנת 953
הריבידי הפה-

שני טוונים של מקורות ראשוניים יושמו עתוי במאמר זה: מסמכים מהאררכיון הלאומי הבריטי (PRO) וקטעים מן העיתונות המצרית.⁴ המסמכים האררכיונים כוללים דיווחים מהשגרירות הבריטית בקהיר למשרד החוץ(Clinton), סקירות עיתונות תקופתית, שהו נוהגות בכל הנציגויות הבריטיות בעולם, וראיונות שערכו אנשי השגרירות עם אישים מצרים כדי לחשוף את הלכי הרוח של הציבור במצרים. טקירות האירדיומים נכתבו אחת לחודש (אלא אם היו איזדיומים שהזריכו סקירות תכופות יותר) והרגינשו את האיזדיומים שהבריטים התחביבו במיוחד.

המקורות מן העיתונות הבוחנת הפופולרית במצרים מייצגים את הזרמים המרכזיים בזיכരיות המצריות. עיתונות זו שיקפה את הלכי הרוח בתברית המצרית, השפיעה לא מעט על ציבורם והיתה, למעשה, 'עיניהם' של החברה. במחקר על מצרים ערבי המהפקה, מלמן בוטמן (Botman) מזכינה על פylieה בחשיבותה של העיתונות הבוחנה במחצית הראשונה של המאה העשרים ומזכינת של'עיתונות היה תפkid מכריע בהודרת דעות מודרניים במגון רחוב של תחומיים' (Botman 1991: 36). עמי אילון פוגע שבתקופה הנדרגה הייתה לעיתונות הכתובה חשיבות עליונה בעיצוב השיטות הציבוריים במצרים. אילון טוען שהעיתונות הייתה מוסד נגיש לכל, ושיהיא נушתה מקור חינוך ופופולרי למידע ולפרשנות הורות למכdotות אלפי גילוינות בכל מקום ובזול. הוא מתאר את המכונון החברתי שהתרפה בשנים התקן, מנגן שיטיע להנגיש את העיתונות גם לקהל לא טכני' שלו – למי שלא ידען קדרה ובຕב – הקראת העיתונים במקומות ציבוריים. אילון קובע שככל המכדota הכלכלית, היו ארבעה או חמישה קדרים עותקים אחר של עיתון (Ayalon 2000: 88-89, 91). לפיכך, הוא סבור, ניתן שלפוף במחזית הדעה העשורים ונמכור במצרים כ-55 אלף עיתונים ביום, מתוכם כ-48 אלף עותקים לפחות של העיתון הימי אל-אהראם, אותו מייצג את תפוצתה האמיתית של העיתונות הכתובה. למעשה, נקרא כל גיליאן מודפס שיצא במצרים על ידי שני מיליון קדראים. וזה מספר עצוםיחס לנגד האוכלוסייה במצרים באותה תקופה (Ayalon 1995: 81). בוטמן מציין אף היא שבקבוק האוכלוסייה שלא למזה קרווא ובתוכו נשתרנו הרגל הקראית בזיכו (Botman, 1991: 136-138).

במאמר עוסק בניתוח השיטה בעיתונות המצרית בשנים 1951-1956, מעליית מולדק לראשות הממשלה באיראן ועד הלאמת תעלת סואץ בידי נסראל עבד אל-נאסר. כמו כן, אבחן את המקום שתפסה פרשת מולדק בזירה הצבאית במצרים בעת

4 מסמכים אלו מקורם משרד החוץ הבריטי, על ענפיו השונים. המסמכים נמצאים היום בארכיון הלאומי הבריטי (PRO - Public Record Office), וסימנו Foreign Office (FO). רואם גם ברשימת קיוזרי שמות האררכיונים כטוק המאפר.

התרחשותה; אילו משמעותם הענייקו המצריים לפרשנה, למודיניות ההלאמת שנקט מילדי ולתגובהן של בריטניה וארצחות הברית לאירועים, וכייד השפיעו אלו, לאחר ייוזר, בית הלאמת התעללה. בסוגותיה להתקדר במאמרי מערכת, לטובי רשות ולמאמרי פרשנות. במציאות שבה התייחס העיתונות על דוב גוניה למאבק הלאומי, תפסה הביבה הפלוליטית מוקם מרכז במחוזות היומיות. אילין מצין שמאמר פרשנות וכטיבת אידיאולוגיות קיבל קידימות ונחשבו לחשובים יותר מריווחי חדשנות, ובונדי מנוסאים אחרים שהעתונות עסקה בהם (איילון 2000: 95). חלקיים אלו של העיתון הם שייצרו את ההבדלים האידיאולוגיים המתוחים בין עיתון לעיתון והוא גורם מרכזי בעיצוב הדעות.

בחרוט להשתמש בעיתונים היומיים המצריים הנפרדים כיוון לכך שהיא עת – אל-אוראם ('הfidmardot'), שנחשב לעיתון העצמאי הנadol ביותר עד 1956), אל-קפרוי ('המצרי', שהיה מזוהה עם מפלגת ה'ערף') ואח-עקר אל-עם ('חוויות היום'), שנחשב לעיתון עצמאי שקידם אגנדה לאומית).

פרשת מילדי נקרה לאודך השנים מזוהית רבתת מאוד. אופייה, סופה המסעיר, דברי הידות והרגשות שהשתתפו בה ודרימנה להתרשם של טרט מתח משובח – עשו את הפרשה לכדר פורה למחאה. על פי דוב התרמן המקרים, ובמידה רבה של זדק, היכיטים שעשו אותה לפצעה כל כך בשל הויתה מעורכה במלחמה הקדומה, ובהתה פועל יזא של אישיותו יוצאת הדופן של מילדי. המקרים נבורלים זה מזה ברדע הבנham את השפעתה של פרשנת מילדי על איראן, בתפישתם את הקשר שבין המלחמה הקדומה לבין פרשנה זו, ובאופןם את הגדרים שהביאו לנפילתו של מילדי. כל המקרים בוחנו אך זדק את היכיטים האיראניים של הפרשה, שום מחקר לא בחן את השפעתו של מילדי ושל הפרשה שבמרכזה עמד על מדיניות אחורית במדינת התיכון, ולא ניתנת תשומת לב מספקת לשודואה שהעניק מילדי למנהיג העולים הפטו-קוילונייאלי. תרומותו של מילדי זה מהיה אפוא בבחינתה של פרשנת מילדי מהפן האזרחי – גמודח – תיכוני – שלה, ולא רק המקומי-אידאני.

אפשר לומר שרוב החוקרים על פרשנת מילדי ועל התקופה של אחריה רואים בשנת 1953 כבחיפה הנדרך קו פרשנת מילדי כטוליטיקה האיראנית. אחרי 1953 השתגגה והטפה הפלוליטית באיראן כמעט ללא היבר – לאוראה נחפרק השאה למילדי הכוח העיקרי באיראן, ושוב לא היה בעל משמעות יציגית בלבד. בין השנים 1941 ו-1951 ניתן באיראן תשע-עשר שנים שלטונות, ואודך המצווע של כהונת כל אחת מיהן עמד על שבעה חודשיםחצי. לאחר ההטפה נחפרק השאה לשלית ייוזר ולבעל כהן כמעט כלתי מוגבל (1: Chubin and Zabib 1974). סמי וביריה מדריש שהטיפת הנגד בשנת 1953 הייתה נקודת מפנה, ובה זהה בשאה בכלל הסמכויותילאורה יהואן ציב ודייני הפלוליטי, ובשנות השישים והשבעים נדרישה באמצעות אכזריות כל התארגנות פוליטית

דומות אחרות
ועם מדרניות
דוגמה
שבסיסה אין
בנסיבות הנו
וכי עתיד הוא
שנ��אה על
הכמאליזם ש
וכהומה. גם א-
וז. האם אפש
הערבים שאנו
מ悚ך |
של עם לשא
היה לדעתינו
זקוקה לכלכל
571 אחורות (1
פנוי הכלבלוי
החוויות הנו
2002: 325)
לאור |
גס החבורה ש
מתפקידים בא-
קלונייאל, |
האריאנית ה-
המאבק למע-
כטהראן ניס-
ニツルלה, הוא
בחברה ועל
מושא זה עז

שהתגדרה למשטר; אףלו ארגונים חסאיים ומוחדרתיים נפגעו קשות (ווביידה 2004: 119).⁵

כמו משקללה של התקופה זו (1953-1951) בכלל ושל פרשת מ悚ך בפרט במחקר על מצרים ובים נסתו על התקופה הזאת במדרים, שכן היו אלה שנים סוערות מבחינה פוליטית וחברתית, וגם ביום זה נחטפתו לשנים שעיצבו את מדרים של ימינו והשפיעו עליו. כמעט כל החוקרים שנכתבו על מצרים של אמצע המאה העשרים ראו בכיבוש הבritis גורם מכני בעיצוב החברה ובחיליכים החברתיים שהתחוללו במצרים והובילו למהפכה בילייל 1952, מהפהה שהפילה את ממשלת העז'יף' ועלתה לשטן את 'הקדינים החופשיים'.

בחוקרים הרבים שהתרטטו על מהפכת 'הקדינים החופשיים', על התקופה שקדמה לה ועל נסיבות הצלחתה, לא מזאתו ולוי מחקר אחר המכיר בהשלכות פרשת מ悚ך על מצרים. פ'ג' וטיקוטיס רואת במהפכה תזוז של כל האזרעיות שקדמו לה מאו שנת הארכعيش (טיקוטיס 2001), ואילו ג'אל גודון (Gordon) מציג תקופה הפוכה של המהפכה וראה בה מכלול מהלכים בלתי מתוכנן, כמעט טרונני, שככל מתרך בו כבף כיצד ייראה המトルך לאחריו. אף על פי שגודון מביא בספרו 'מלך מצרי', הוא אינו קשור את האירועים שכח עליהם, קרי מהפכת 'הקדינים החופשיים', להקשר וڌוח של תהליכי הדוד-קולוניזציה במצרים התקופה, מזמן למדרים (Gordon 1992).

כדי לבסס את מענתי שכירום מ悚ך במצרים בשלבי 1951 וrms לארודעים הלאומיים ששימם במהלך המהפכה 'הקדינים החופשיים' בימי 1952, א做过 בבדיקה ההשפעה שודיעיה לתופעת המולדקים' על המרחב המזרחי-תיכוני. לאחר מכון אבחן מקרוב את ההשפעה שהייתה לביקור על השיתוי היזורי במצרים. הניתוח יבחן את מיקומו של מ悚ך בשיזה זה, והחל בבדיקה עצמן, דרך אירופי המהפכה ב-1952 וכלה בדרך שבה הבינו במצרים את הדוחתו של מ悚ך מראות ממשלה איראנן באוגוסט 1953. אולם תחילה אפנה להסביר מהי התופעה שני מכנה 'מולדקים'.

האם היה מולדקים?

כדי לבחון את השפעתם של מ悚ך ושל מאבקו על מצרים יש להזכיר ולשאול: כיצד בוחנים את השפעתו של אדם ייחיד על אזור? לדעתו יש לבחון ואת כהשוויה לתופעות

america 6
11.1951
zNR=1

⁵ על זיבטם נסכים במחקר של פרשת מ悚ך באיראן, ועוד גם: קגד' צ'ובין וצ'ובין זאビח 1974; Abrahamian 1982; Bill and Louis 1988; Abrahamian 1989; Chubin 1997: 216-249; Abrahamian 2008.

דעתנות נודדים: ביקור מתקך והמאבק האנטי-איספריאלי במדינתם

דומות אחרות, כלומר לבודק את זיהויו של אותו אדם עם ערבים, עם עמדות ברורות ועם מדיניות עקבית.

דוגמה לתופעה כזו היאapseudonym' – בחשיפה הפאנ-ערבית שבBITS איריאולוגנית 'המעגל הערבי' הירואה שהוביל ג'מעאל עבד אל-נאסר. מחבר בחשיפה הנדרשת שחלוקת המוראה התייכון למזרעה לאום וזה תופעה קולוניאלית, וכי עוזר העربים תלי ביכולתם להתחאה. דוגמה נוספת היא תופעה היפטאלית, שנקרה על שם פטפוף בפאל אטהטורף, אבי האלאות התרבותית המודרנית. היפטאליטים שאך לחילוץ, למודריזציה במשמעותם המערבית, לאלאמיה פרטיקולרית וכדומה. גם ה'ח'זמייניזם' באיראן בשנות המהפכה האסלאמית הוא דוגמה לתופעה זו. האם אפשר להסביר גם על מתקופות כדי לענות על שאלת זו, אפרט את מכלול הערכיהם שאני מיחס למשבג 'מתקופים'.

מתקך היה מוהה עם מדיניות הלאמת הנכסים הלאומיים ועם המאבק על זכותו של עם לשולט במשאביו. למתנגן לאומות כלכלית' (Economic Nationalism) היה לדעתו חלק מרכזי במתקופות. תמצית רעיקת הלאומית הכלכלית הוא שאומה זוקה בכלכלה עצמאית חזקה כדי לשחרר את עצמה וכי לתחזרות עם אומות אחרות (Shechter 2008: 571). היכדה במושג זה ניתן לערכים הלאומיים על פני הכלכלים, ככלור, בטעות המيري יש לתועלת הכלכלית חשבות שנייה לעומת החשיבות הניתנת לערכים כמו החזקה נכסים בעלי משמעות לאומית (וגם כלכלית) (Helleiner 2002: 325).

לאור האמור לעיל, ברוח שלצד התגברות הרושות הלאומיים באיראן התחדשה גם ההכרה שהברית הננסת האנגלואידיאנית פוגעת בעצמות איראן, וכי להבה למעשה מתקיים באיראן קולוניאליזם סדי. מרגע שנחפה תבריה זו ליעדר במאבק האנטי-קולוניאלי, נהיתה השליטה בתעשייה הנפט לנסה נפש ולסמלן של הלאומיות האידיאנית ושל עצמותה. מתקך, שהוביל עוד מראות ימי פעילותו הצבאית את המאבק למן ניהול ערים של איראן, טען שבאמצעות חברת הנפט והשגריות שלם בטהראן ניסו הבריטים לשעבד את איראן. כדי להמחיש את שעבודה של איראן ואת ניצולה, הוא הציב על תנאי העבודה והמנוראים המהפרדים של העובדים האיראנים בחביה ועל התמלוגים המגוחכים שקיבלה הקופה הצבאית האיראנית מהבריטים. נושא זה עמד בלב נאומו בפני הפרלט האיראני ב-25 בנובמבר 1951*, המאבק

FO 371/98609, Text of the report submitted by the prime minister, Dr. Mohammad Mossadegh, on Nov 23, 1951, upon his return from the United States of America and Egypt, 23.11.1951
לחקמה של הנואם בingleton, ראו:
http://www.youtube.com/watch?v=TGhbG57_tMk&NR=1

ו, (Walters)
השיב מולדק:
חוקת הרבתה
(קינדר 2005:
איפריה
הברית, הן ב
נתפס מולדק
נווב במו הג
משום שלא'
למולדק להרי
קינדר העין
מולדק לא ר
העינות כל
מה ע
ראשתי, מפ
כלם. צער
מוחות-תיככה
למרדים מדי'
ומפליטוקאי'
של פלסטין
במפורש ג
תיכונית".
ברית הק
של התכני
כתיות, וו
על מנת לו
עדתו
מולדק במו

1951 9
10 המלך
.ן.
1951 11
12 דאו ג
1951

הציבורי שטנפלו היה מזוהה עמו, הול משות העשרים של המאה העשרים, וביתר שנות מלחמות הארכיביות שלו, ווביל להשתרשota התרבות שהונפק האיראני הוא המשאכ הטבוי הגדול ביותר שיש לאיראנים, וכי עליהם לסתור ולהשתמש ברוחו לטעתם. מולדק החליך להגיש את העדמאות האיראנית על ידי הלאמת החברה והזאת הכותות הבריטיים מאיראן, אף על פי שבפני כל נחשה איראן ליריב נחות (and Bill and Louis 1988: 2-3).

אמנם בראשית שנות החמשים היו עמים רבים במערב ותיכון נתוניים במאבק כה או אחר נגד האימפריאליים על גזרתיהם השונות, אולם מולדק היה הראשון שההן את המאבק ממאבק רטוני גוריא למאבק שהישגית בצד. החשיבות הרבה מאד שייחטו בבריטים לנפש האיראני ולנכחותם באבאהאן ובטהראן הפכה את המאבק לסמל שמשמעותו נלמודו היבט בקהיר, בכידות (שבאותו הזמן החלה בה מלחמה על מדינות הדיביזיות על התשתית), ובמקדי חיקוך נספים בין המעצמות לבין עמים שניששו אחר דרכם לעצמאות. אחרי תחילת המלחמה חיפש כל מזחיג שטאף לחולל מאבק אנטי-קולוניאלי בעל משמעויות בארץ איראן של אבאהאן' שלון, ואילו המנהיגים שהיו עלולים לאבד את מעמדו בעקבות תקדים אבאהאן (המלחמות שהמיער המכון, כמו מהomed ר'א שאה פולני באיראן המליך פארוק במצרים), ניסו לתעלים אותו מעין היצור. בפבריל 1951, זמן קצר לאחר היבחרו של מולדק לראשות ממשלה איראן, נטוש סדר ראלף סטיבנסון (Stevenson), שגריר בריטניה למצרים, עם המלך פארוק כארמניה. בפיגוע זה אמר המלך בפירותו שתהיה שמה לו הפרשה חזאת היהת גוזע מושך כל האפשר: "המלך אמר לי שהוא שמע שבאיראן השלט משטר צבא", והוא היה חשש שהוא זו מזקם מדי, אך השוב שהענינים שם יידגעו. הוא קיווה שהסכם יושג בטהראן בין החברה האנגלו-איראנית לבין הממשל האיראני. דאמתו של המלך היהת מודרך: זמן קצר לאחר מכן היה הוא וממשלתו ליעד לתקיפות בעיתונות מסוימת שלא נאבקו בבריטים כמו האיראנים, וכפי שציינה שגירות בריטניה בקצרה בדיווח למשרד החוץ ב-8 לסתמבר 1951, "התתקפות הלו וחוימו בהדרגה".

מולדק, שהקן ותיק במגדר הפוליטי, הבין שטבומו והשפכוו זרגו באותה עת מתחומה של איראן, ושאם יתמיד במאבקו, יוכל להזוויח. הוא סבר שבמאבק מנוסג שהוא מוכבנן אליו הוא יזדקק לתמיכתם של האלמונים. בעת סיום ביקורו בארץ הברית ב-18 בנובמבר 1951, כאשר אמר לו עוזר שר החוץ האמריקני, ודן ולטס

FO 371/90131, Ralph Stevenson, Political Department: General Correspondence, 7

.3.4.1951

FO 371/90138, Ralph Stevenson, Political Department: General Correspondence, 8

.5.9.1951

(Walters), שהוא שזהה בארכות הברית נמן רב מדי מכדי לשוב לאיראן בידיים ריקות, השיב מולדק: "האם איןך מבין שבחרמתי לאיראן בידיים ריקות, אני יותר ממהר עמדת חוקה חרבת יותר מאשר לו היהתי שב עם הסכם שהיה עלי למבחן לפנאטים שלו" (קינדר 2005: 156).

ציפייה זו הוכיחה את עצמה – הן בכיוור שערך במצרים בדרך חזרה מארצאות הברית, הן משוחרר לאיראןఈ לא שבחים רכיבם. משומש שבידיים ריקות, כביכל, נتفس מולדק כבעל יכולת להוביל את המקבך נגד המערב, שכן הוכחה שהוא אכן נהג כמו המנהיגים המוכרים, שהאפשרו עם המערב כדי לזכות בטבות אישיות או משומש שלא יכול לעמוד מולו. הביקור במצרים, שבו אעטוק בהרבה בפרק הבא, סייע למולדק להיחזק למונחים אזרחי ולטובייל המקבך האנטי-אימפריאלי במצרים התקנן. קינור העירן בספריו שראש ממשלה אנגליה, ינסטן צ'רצ'יל, גורש שבביקור זה הנפק מולדק לא וק לסכנה לאספект הנפש של בריטניה, אלא גם לסתם בלתי נסבל לדגש העינות כלפה בכל העולם (קינדר 2005: 157).

מה עשה את מולדק למונחים אזרחיים כלומר, מה גרם להתקפותו המולדקיזם? ראשית, מולדק לא חותמך בפניה לעם האיראני בלבד ופנה לעמי המוחה והיכן מלם. עוד ראשון בכיוון זה ועשה בכיוונו במצרים, שכמוהלו הוציא להקים ברית מוחה-יתיבוגית שתתמודד עם האימפריאלים על מוחהו השונוגת. על כך אמר למורים מודיעתי השגרירות בקהיר ללונדון: "זאת מולדק נפגש עם כמה אישים מפתח ופליטיים מצרים, בהם עבד אל-הארי באשא, מנהיג הפעוּיסטים" והטפסי לשוער של פלסטין, ח'יבֶּל באשא, מנהיג הליבליים החוקרים. היכל באשא הודיע לעיתונות במופרש שדר' מולדק העלה בפנייהם את העצמו לבינה של "סבירות אזרית מוחה-תיכונית".⁹ לאזר פרסומו בעיתונות המקומית, היהת לרענן אחיה מסימת גס בדעת וקורל במצרים, אולי בסופה של דבר הוא לא יצא אל הפעול.¹⁰ באותו דיווח של השגרירות העירנו אנסי משוד החוץ הבריטי ש몰דק לא ובעץ לקדר כדי לברוח ביריות, וכי ותו וק חזר לואו של הביקור: "יתכן שהגד האיראני ניצל את הביקור על מנת למשא שוק חלופי לטורקי ובפט שלחם" (קינדר 2005: 157).

עדות נוספת למורינות הפניה לפמי האזר שלו אפשר למשא בנסיבות שקיים מולדק כמחלץ הביקור עם מנהיגי מדינות נספחות שבסלו גם הן מנוכחות זהה, בעיקר

9. FO 371/91474, Ralph Stevenson, British Embassy Cairo, 3.12.1951.
10. המפלגה הסוציאליסטית התמלגה בשנות האלבום ממולגת העדר ונחשכה לאזרית למלגה גס.

11. FO 371/91474, Ralph Stevenson, British Embassy Cairo, 3.12.1951.
12. ראו בדיוני המודדים על חזית שהונחה בעיתונות במצרים באופן חיים על רעיון זה FO 371/91474, Ralph Stevenson, British Embassy Cairo, 3.12.1951.

ד"ר קופרלוֹן,
בדרך אבב הוּא
הכלכלי, שווה
את מוחאת הַבָּשָׂר
שהזינה העיר
המושלם התאזר
את איראן הִי
שזה מה שקה
מקול על שבך
פרנסם בעיתה
המשמעות
(שהיה מזוודה
'מפולאך' בדרכו
ששיות את הַ
הכחוב עולה

הшиб
כללי
שאוֹר
תביא
מוֹעֵץ
הנַּפְטָה
שנִיחָה
ביותָן
זו כו
ומכו¹
עתה²
אם 1
אם 2³

idence, 18
.8.1953
idence, 19
.8.1953

מהקבר (מדוקן ומאלג'יריה), מנישת שבמסגרת העלה בפניהם שורה של פתרונות
ועניינות. את רעיון זה ציג גם בפני אנשי וות' מהמודח תיכון ומאפקן אפריקה
שעם נפגש בקהיר (קינדר 2005: 157).

דומה שעם חזרתו לאיראן הפטים משלם את מעמדו החרש, ובנאותו במילס
דיווח על נסיומו המוצלח לארצות וברית ולמצרים.⁴ כדי להציג את התמיכה
הזהבה שזכה לה בעולם, הוכיר משלם את המידנות ואת המנהיגים שתחמכו בו כטומבי;
הוא הורה למנהיגי גרמניה והולנד, צין את הפגנת התמיכת שזכה לה בניו יירק מול
מוסדות האו"ם דזוקא, וכן בפיירלטהייך ווושינגטון. בתמוך הנואם פנה משלם לעטים
הנוספים והאנקטים תחת על הקולוניאליזם, ובמיוחד לעראקים, והציג את תמיכתה
המלאה של איראן במאבקם, על כל המשטע מכך.⁵

הופטליות הוגאה של משלם בקשר עמי האזרע הדאגה את המנהיגים
המקומיים, שהוו בדרך כלל מנגנים סמכותיים שהמעצמות, ובתוכן ארצות הברית,
תמכו בהם. ראה לרגאנה זו היא האיסור שהומל על ביטחון לבנון בינוואר 1952.⁶
מלך ביקש להגיע לבנק תעונת בשלילה מחשש ליבטי יצרים ולכינוס הפגנות נגד
חברות האירופיות שפעלו בשטחה. ואט לאחר שבחוודשים שקדמו לכך התקיימו
בלבנון הפגנות נגד חברות האנגליה והתהוויה שתיו שליטה בלבית, ועלמה ההדרישה
להלאמן לפיה הוזגהה הפרטיה.⁷

גם בתורתה, שהייתה חברה בברית נאט"ז ומכה בגורש המדינות המערבי, הייתה
למלך השפעה רבה. כפי שעהלה מריוחי השגירות ובריטית באנקרה, העיתונות
התורכית שיבחה אותו ואות מהלכיו והאשמה את ארציות הברית ובריטניה שהן אין
משאידות לאיראן כל סדרה אחרת, ודוחמת אותה ליזי מוסקבה.⁸ בשעה פרשת עם
איש השירות הדיפלומטי הבריטי, נ'יימס בוקר (Bowker), הביע שר החוץ והתורכי,

FO 371/98609, Text of the report submitted by the prime minister, Dr. Mohammad Mossadegh, on Nov 23, 1951, upon his return from the United States of America and Egypt, 23.11.1951 13

FO 371/98609, Text of the report submitted by the prime minister, Dr. Mohammad Mossadegh, on Nov 23, 1951, upon his return from the United States of America and Egypt, 23.11.1951 14

FO 371/104564, Note of Iranian Government to Iraqi Government, Political :Departments General Correspondence, 12.3.1953 15
יריעת הדשאותה, 21.1.1952, אל-סיאום, 3.

ידיעת מדינתה, 22.1.1952, מס' 2. בז'ור, על המשטר, 2.

FO 371/104570, James Bowker, Political Department General Correspondence, 20.8.1953 17

דר' קוטולו, תמייה ברענן להודיע את משלך ולכונן ממשל פרוז'-מערבי באיראן. בדרך אגב הוא גם התנצל על השמועות שארצנו קתנה נפט מחל מאיראן, למורת החרים הכלכלי שהotel עליה".¹⁸ בווק ניצל את ההזדמנות שיצרה שיתה זו כדי להשמע את מהאת הבריטים: עיצלתי את ההודמנות להביע את מודמתה על אהרות הדעת שdziינה העיתונות התרבותית אך לפני יומם, בהסתדרה את פסוק בתואר הלוטם המושלם והאחרון ובהאשמה אותהנו במישרין ואט האמריקנים בעקביהם, שאנו רוחפים את איראן היישר לידי מוסקבה. קוטולו, ברגע, לא קרא את העיתונים, והתנצל על שהוא שקראנגו...¹⁹ הביבירות שטהית בווק בעיתונות התרבותית מעידה אולי יותר מכל על שבידיוותו של המזב בעני הממשל הבריטי – הבריטים חשו כנראה שככל פרטום בעיתונות מודמת והיכן יוסוף וירבסם במעדרם.

השפעתו של מילך ניכזה גם בישראל. באוקטובר 1951 פורסם עיתון הבוקר (שהיה מזוהה עם מפלגת הציונים הכלליים) מאמר של יוסף נובה שכוחרתו הייתה 'טולאך ברוד – כאחשורדש בדור'. מאמר בעל זכויות הערכה למילך בהיותו אדם שסייע את הדינמיקה בהתבגרות המודמת התקין עד אז. מעתמן החשיבות שיחס לו הכותב עליה מן הפסקה החומרת את המאמר:

חשיבותו של מוסאך חמודות היום ממשגחת פרט בלבד. אישיותו כלל-אסלאמית הו, ותוך חודשיים מספר עליה בירוי לחיל מפקחו שאחותו היה ניכרים ככל היבשת העזומה (הרוגשה שלו, ל"ש). והוא הביא לידי העזרה העממית. מזרים כבר הולכת בעקבותיו. יהו דינו מועצת הביטחון בגין ידק אשר היה, הבריטים שוב לא ישובו לשודן הנפט בעבדאנ. אם אכן יעלה בידי פרט בנסיבות עצמה להפעיל שנית את ביתו היוקום – וזה שאלת אחות, אך ברגע זה לא השוכנת ביזטר. הבריטים גורשו ממעדה מפתח היסטורית לבב אסיה. מבחינה זו כבר סיים מוסאך את תפקידו. בנאומיו הטעונים בכנילס הוא חזר, ומכךין, כי שוב אין הוא חזש מפני המות. הוא החלם את יעדון, עתה יכול הוא ללבט, כי את הדרך למחפה כבר עליה בידיו לסלול. אם תפגע לו בגנדי, יר' המרצין מן המאור, אם לא תפגע – בפרש אין לזרות הקץ כל חשיבות שהיא. בטוהראן מהלך ורזה בכל שנות

FO 371/104570, James Bowker, Political Department General Correspondence, 18
.20.8.1953

FO 371/104570, James Bowker, Political Department General Correspondence, 19
.20.8.1953

ליאור שטרנפֶלד

ברון
מאם
את
מילי
מפל'
מליה
מוסו
עד ?
עם
שם

המאמר קש
שאומנד עז
תששית הונ
לביסיניה ל

חמי¹
מש
מצו
חמי²
הבו
יעז

במאמר נקע
ופיעורו הין
תקרוב במו³
התקיכון לין
את מדיניות
טוטלת אה
התגבורת הם
וזא, עצוב
לפני
אנשי המז
כאמוד, עז
נתוניים לש

היום והלילה, אך מי שכביר הצלחת לזרות את שמו על דפי ההיסטוריה,
מתעללה מטעותתו חי' בן תומזה רגיל (נדבה 1951).

אם כן, ככל הנראה, בשלבי 1950 כבר לא נחוץ מבחן למנהיג אידאני בלבד, אלא
למוביל תנועה חולזית במאבק האנטיש-קלוטיאלי. באיראן היה מבחן של מבחן ללא
עוודין, במרקם גמזה-תיכוני וראו בו מנגנון של המאבק לשחרור לאומי ואילו במרקם
ראאו בו מנגנון אורי חשוב ומשמעותן. בחירותו לאיש השנה של המגזין טיים לשנת 1951
יכלה להעיד על מעמדו במערב. במאמר המערכת של המגזין, שהסביר את הבחירה,
הופיעו דימויים שהעמידו את עולם הערכים המערבי, שמייצגוי הם מבחן ושיגענותו.
והזדקק להתגלמותם, מול עולם הערכים המזרחי, שמייצגוי הם מבחן ושיגענותו.
המאמר פוחח בשפה המנסה לחפות אגדה אוריינטלית וכמו לקודם מיסודה אלף
לילה ולילה:

היה ויה פעם איש אziel שהתגנוד לו באורך חורית, בין בגדאד לים
הקוועיאר. איש אziel זה, שכל חייו בתלון על הוריך שהטמלה
הזהגהלה בה, הפרק לפטע פתאום, ביום אחד, בראש שדי הממלכת.
בתוך כמה תודותים הוא גרם לכך שהעולם סולו יימת תלוי בדבריו
וכמעשיין, בכיבוחתו, לדמעותיו, בחתקפי חועם שלו. מאחורי תעלולי
הגזרוטקסים מונחים נושאים הרדי גורל — שלום או מלחת, התקדמות
או נסינה — נושאים שהשפיעו על ארץות רבות הרחק מעבר להרים
שלו.⁴

פסקה זו ובמאמר כולו משתקפת תפיסת העולם שירוחה עת כארצות היבשת
ובבריטניה, ולפיה האחריות הגורלה לאחד המשאבים החשובים לעולם (הנפט
האיראני) הופקדה בידי אדם שמידותיו אין תואמות כלל את המשימה. מבחן וכשה
במאמר לכיניים כמו 'מכשף נון', אך כונה גם 'צד' ו'שינגטונג האיראני', שלמרות
הכל, הוא האדם המנהל את היזגגה (כלומר, את הפרישה) הזאת. בהמשך המאמר
הוסיף והזכיר לעוגן לשיכותיו של מבחן להתגלוותו בכל הפרשות, וכשהעת שיקף
את הלבי הירח שרוותו במדודות התיכן:

,Editorial, 7.1.1952. 'Man of the Year - Challenge of the East', *Time* 20
.http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,815775,00.html

בדרכו זו נחנך האציג הזקן הזה לאיש הדיעות ביחסו שהאמת גענו זה מאות שנים. בדרכו זו הוא גם יזכיר סכנת מלכמת בין אומות, וראש את ארצנו וסוחף כמה ששבינו אל ספר אסון (הדגשה של, ליש) [...] יש מיליונים באיראן ומהזאת לה, פרי הילך מחשבתו הפנאטי, שב公报ות מפץ הוא סמל וגודם ממדבנן. גם יזכיר לדאות את ארצתיהם נספות מלזאתן את יוסיינן עם המערב [...] המעורר עדרין לא פיתח כוונת טסורי שאפשר לו להגדר את יעדיו ואת אחוריו במדינת תיכון. עד שתוכערב לא יפתח כוונת מוסרי שכלה, לא יהיה לו סיכוי להתחדר עם המילيونים המרוצחים באיראן, במזרדים ובתריסר ארצות נספות שמפץ מיזג.

המאמר לשאר האידיעים באיראן לאירועים במצרים מבחינה רעיונית, בקשר שאעמדו עליו בהזבגה בחמשן. נקודת המזדא בשתי המרינות היהת זהה — תלמידת תעשיית הנפט האיראנית והדרישה המצרית לבטל את ההסכם משנת 1936 שאפשר לבritisנה לחזק כוחות צבא בתעלת סואץ. לפי המאמר:

הஸבר האיראני כבר בעבר כאשר מצרים הדיעיה על ביטול ההסכם משנת 1936. הממשל המצרי דרש שהוחיליס הבריטים יעכו את מצרים. לאחר שהבריטים שמרו על התעללה הם סייבו. המצרים התקוממו, אלא שאરזרות הברית בזידה בבריטניה [...] אך כעת היפכו הבריטים לגבא כובש בטריטוריה אירב. בمؤות, פוג כוה של כיבושו 'עליה להם בקרוב יותר ממה שהוא שווה.

במאמר נקבע שלטשת מפץ יש השלבת מידיות: אובדן מעמדם של הבריטים באוד וערעור והזיבת השלטונית במדינת תיכון, וככלל הרצת חזי תריסר מהינים במדינת הקורוב במהלך 1951. תוצאותה של איריזיבת הפליטים עלולה להיות נפילת המורה היינון לידי הקומוניסטים, וכן, גרט הcovab, שבשלב זה על ארזרות הברית להתבל אט מדיניות המערב במדינת תיכון ולעצבה: 'בהתוונה מהגנת העולם הלא-קומוניסטי, מושלת אזריות בבהה על כתפייה של ארזרות הברית. כחلك ממנה עליה להתחדר עם האתגר זמוסרי המתהוי שהציג הזקן והטור (Strange Old Wizard) [...] ואשר לטיכום, בחולק זה ניסיתי להגדר את התופעה המפץ, ולהראות שאיראנים, אגשי המורה התיכון הערבי והטעמאות — השפכו ממנה. התופעה המפץ הושתחה, כאמור, על עקרונות של לאומיות כלכלית, וכך במרינות שנכטihan הכלכלים היו נתונים לשיטה וזה היו פטמי התמיכה בה גורמים אף יותר.

אימוץ המתקדים במצרים

מן הצד
לאחד מהטבח
אלומ' כבר בר
מסודבת מידי
שהוקמה למשך
לאחרה רכה ו
השנים הצלוח
המזרחי, אך כי
MRI, לעומת זאת
ולסובירותם הפ
הממשלה מען
אנשיה לא לא ל
הבריטים), וכי
המלוכה (17-
ומודניות, כמו
האותונומיה, בש
בריאותה נחאה
לשכנת את התמ
אלו לא הוציא
אך על
כך נודם נוט
מצד אחד רואו

23 עם סיופה
בתקופת
סנעה מט
(משלה)
התקופה
הכחדה וב
24 בידרכו
ומושחתה
עומדין שב| 25 בתגובה	בעיתונאי

אם מבחן העליה להתחמק מעונש על הלאמת תעשיית הנפט באיראן, מודיע שנאför לא ישאוב מכך השרה וילאים את חבותה עליה סואקי' (Louis 2006: 731). ציטוט זה של גורמים בריטיים, המובא אצל החוקר רוג'ר לואיס, הוא ביטוי לתפיסת התקינות הבריטית את המתקדים ערבי והוחלה להוציא לפועל את מבצע 'אג'קס' (Ajax), שבוטף הודה מפרק מראות הממשלה באיראן. במקרה זה של המאמר אבדוק כיצד נתקבלה פרישת מבחן בsiehe הציבורי במצרים. אעפוד תחילת בקורת על המעודת הפלטת במצרים ועל מצבה ערבית והופעתו של מפרק. הבנת הנסיבות המעוריבות בפוליטיקה החשובה, מופיע שהנושאים שהעלתה מפרק אל מרכז השית הציבורי והעסקו את כל הכוחות הפעילים בה. לא היה אך בمعרכת הפוליטיקה המצרית שלא היה מפובר או לפחות נקט עמדה ברורה כלפי מבחן.

הטפה הפלטת המצרית הוכבה בשלושה כוותה וראשים שאתגנו זה את זה, ופרשת מבחן חרומה להעמקת המתה בינויהם. מן הצד השני ניצב מוסר המלוכה. המלך שלט על פי סמכויות חוקתיות, ועקב נסיבות פוליטיות רבות שנים, נשענה יציבות שלטונו לא מעת על זאנדרטס הבריטי. בשנים שקדמו לאירועים הנדונים בפרק זה נחשב המלך לעושה דברם של הבריטים במצרים, וכשסתה מכון, הוענש בדיפלומטיות סfineות וקרבי' היורטה של בריטניה (ראו לדוגמה את המצד על אורטן עאכ'ין).²¹ מעמד המלוכה ירד פאוד בעיני הציבור, הן בשל המאבק הניתר של מפלגת ה'צד' בעניין זו, הן בזכות שהייבור ראה כה מוסר וופס אל מול הבריטים. יש לציין שתורמת המלך לא הייתה, ככל ובראタ, שונה מתחקו לו מעשנה. כשהוחזה הפרשנה באיראן וגשש המלך פארוק בארטונו עם השגורר תריטי במצרים, ראלף סטיבנסון, והתנצל בפניו על האזב שנחזר בעניין תעלו טואן. המלך שאל את סטיבנסון אם ממשלה בריטניה מעיריבה את מאציו לשמר את הסטטוס קו, וסטיבנסון אישד שאכן כך הם פג' הרוברים. סטיבנסון ציין בפני המלך, שmoben שהוא אינו יכול להיראות נחשך פחות מטשולתו בכל הקשור לשאיפות הלאומיות של מצרים. ביחסן לשיטה צידד המלך במעמד הבריטים בסיכון באיראן, והביע תקווה שהפרישה תסתיים מוחר כל האפשר.²²

21 ב-4 נובמבר 1942, בעקבות סירוב המלך לדוחה בריטית להטלת ממשלה, פרצו לארכטן עמידין שב| 25 בתגובה	בעיתונאי

FO 371/90131, Ralph Stevenson, From Cairo to Foreign Office, 10.4.1951.

מן הצד الآخر, ניצבה מפלגת ה'זופר', המפלגה הלאומית, שכבהה כוח ויוקרה לאחד מהפכת 1919.²³ ה'זופר' סימלה בתקילת ורכبة את האמצע והמצרי לעצמאות, אלטם כבר בראשית שנות החמשים ראה בה הציבור חלק מ'הסדר החדש', מפלגה מסובאת מידי ומושחתת שלא הצליחה להגשים את מטרותיה וחנחה את העקרונות שהוקמה לטעמו.²⁴ בעקבות אידורי 1919, זכתה המפלגה בהונגו של פער עזיל לאחד זהה והייתה ה Helvetica הנדרת של הפוליטיקה הלאומית. במאבקה לאורך השנים הצליחה המפלגה להוציא מהבריטים הבתשות גדרות שיטאמכו במפעל הלאומי המצרי, אך כשהבריטים לא יקימו את הבטחותיהם, לא עוררה ה'זופר' מתחאת קשות מדי. לעומת זאת, ה'זופר' ניחלה חווית עיקשת מול ארמון המלך בכל הנוגע לסמכויותיו ולסמכויות הפרלמנט. ג'אל גוזן מצין שאף על פי שה'זופר' עקרה רשותה בראשות הממשלה מעלה לשולושים שנה, למעשה אפשר בערך שבע שנים שבתו שלטו אנשייה ללא לחץ מבחוון, ללא כתיבים (מצד הבריטים), או מצד מלך מצרים בלבד בחוץ הבריטים, ובכל הדוחות מזכירותו של דאשי המפלגה ביחסם הבריטים או ביחסם בית המלוכה (17-16: 1992). גם מערצת היחסים בין ה'זופר' לארכון דינה עליה מודדתו, במיוחד בתקופת עמידתו של קְפֶּטָּפָּא אל-בַּאֲאָס בראשות הממשלה (בהתגובה לאחרת, בשנים 1950-1952). בתקופה זו נחשפו מעשי שחיתותם דברים שצמחי ה'זופר', וכראשה נחאס ואשתון, היה מהערבות בתם. כדי לדרגיע את הרוחות נהנו השנאים לשבח את המלך פארוק בפומבי ולהתעלם מופיען משחיתויות בארטן. מובן שנילידים אלו לא הוכיפו לזכיבותו הפוליטית במצרים (ארליך: 1993: 92-193).

אף על פי שבhogו לאותם בריטים גודם שלישי בפוליטיקה המצרית, יש למנוט כאן גורם נוסף, המתאים יותר לדעתינו לבחינת הلكי הדרוז הפנימיים – העם המצרי.²⁵ מצד אחד ראה העם לנבור עזינו מלך בנווע ומרופס בפני הבריטים, מלך שעלה לממלכה

23 עם סיומה של מלחמת העולם הראשונה נזכנו ועידה שלום באירופה, וככלין חיונה לדין בחסורים תורשיים, בין היתר, בעקבות מדיניות הנחותו לששלוח קולוניאלי. לאחר שכירטניה פגעה מצרים לשלו ממשלה שתציג את עמדותיה בחוירות, וקיים סוד דילול את ה'זופר' (מעלotta) – תנועה פוליטית לאומית. התנועה ככמה לסתינה גוררת בזיכרון המצרי והמטבעה הטעינה החמוניה בה וכו' לכינוי 'מהפכת 1919'. לאחר מכן, לקראת עידות השלום בסידון, הובילו הבריטים בנטיפות ה'זופר' וכחו מציגם התרבות והלאומיות המצריות.

24 בצדונתי כבב גם נאסר על תומכי ה'זופר' בעודם ימיה – על מפלגה מסוכבת, שכעה ומשוחחת. עם זאת, ראש ה'זופר' ג'אל גוזן מציין והוא מושחתת וזה מושחתה שזכה לחשוף ה'זופר', ומדי פעם ניסו לקדם מושחים להשחתה. על תדמיתו של ה'זופר' בעין הזכרן המצרי, ראו: ארליך 2003: 56-60.

25 בגורות עס' חונמי חלק עיקרי של הזכיר המצרי שרגל בסוד ים זיכורי שבנו לזר' ביכר בעיתונות הסוטולרית. אין הסמנה סאן להקליל ולהתעלם מכך שהוא בעם ורמים הרבה.

במקרים נו
שבריטניה
במקרים בו
הבריטים י
ב-4 באותן
ובכבודה
גיסא. באז
מעוך זאת
שיתה למפ
בחד
מערכת. ב
למוסדות
כבר ייגז
לאומית. נ
לஸבר א
נכמיות ג
עהפה כ
באגדאן
היעתנות
אידאן ומו
אבדאן ?
כל-אות
שמשללה

ב
ט
ב
ה
ג
ד
י

29 זייר
30 חצל

ונשאר בעמדתו בתפקידו בריטניה, ומן היצור השני — מפלגה לאומית שהוא עצמו העלה לשפטון בעקבות איזועים שקייחו מהרשות הרכושם בחישותיו הנדרתית המצויה כמאבק לאומי לעילו ולעליה. אולם המפלגה, כאמור, איבדה את רוכחה, והציבור המשיך לשאוף לעצמאות מדינית וככללית (נאמר 1961: 43). ולבסוף גודלים כביכול תשו שהוורד' אינה מייצגת אותם עוד. כי שודאה עצמה מובלית המאבק במפלגת העופר' ובאמפריאליום הבריטי הייתה תנוצת 'האותם המוסלמים' (Lapidus 1995: 626; 627). אולם, סתקופה זו הוצרו צעריהם של פטייל החגועה ולא היה לה כוח ממשי (ובידיה: 2004: 106-107). לעומת זאת, הייתה תנוצת 'האותם המוסלמים' באופןו הown האוטח'זית והלחומנית ביחס לנגד הוורד'. וכן מה שהונגד מאוור יותר אסדר היישן' (Beinin and Lockman 1998: 391-394).

מוציאתו של מפרק כלפי בריטניה עזרה השוואות בקרבת המזדים — ביצור העז מנהיג מהמודה לקרו גור על אחת המעוזמות הגדלות בעלהם. בתחילת הפרשה התייחסה העיתונות המזרית לאיזועים בהסתנות — העיתונות אמונה העלה על נס את פועלו של מפרק, אך לא הביעה ביחסו שפעילות זו אכן תימשך, והערכה שהעיקר וזה בעצם פריצת הדרק.

אולם האיזועים באידאן כמו זו מלבד פצעי המזדים הלהיטו את הרין על הועלה ועל הגובחות הבריטית במזרים. בסקרה התקופית של העיתונות במזרים שערכה השגרירות הבריטית בקהיר ב-1969 במרץ 1951, הופנה תשומת הלב לכמה אמרים בעיתון אל-בלאר (ההודעה), מכיוון שיתן זה היה מזהם עם מפלגה היזדי שהיתה הדומיננטית בשלטון באותו עת. העיתון היזי' שמאדים תלמדו מהתbold הפרסי: 'בריטניה לעולם לא תלמד איך למתנתג עם עמים מודחיתיסניים, ועמו של העם הבריטי גנותה עכשו על דראשה הוא רק עונש על פשעתו'.²⁶ ברוח הרוברים האלה נכתב במאמר דமוקרת של אל-טורי: 'הבריטים הם אריבינו בתחום ובעד, והם אויבינו העדבים באופן כללי'.²⁷

חוorsch וחי' לאחר מכן, ב-7 במאי 1951, הופיעה כותרת פנק באל-אחראם: '99 מתוך 102 (וחזריהם) חומכים במפרק לאחד שהציג את תכנית ממשלה בפני המגיס האיראני'. כותרת ואשית ומודגשת כזאת הופיעה על פי דוב כשהיה מדורב במושאים בעלי חשיבות רוכה, אך כרך כלל היו אלה עניינים מזרים פנימיים, ולא זרים לא-אידאן. בירשנית תרצת בכחבה עצמה מתחwart בריטניה בתורת אוניס אל מול מולכי אידאן. 'ברישנית תרצת לשצח את השיטה במא' ו'אידאן לימוד את בריטניה שאף אחד לא יתעורר בעניינה הפנימיים',²⁸ הם רק מקצת הביטויים שהופיעו בכתבה ולימורו על הטעוה שהשוו

.FO 371/90310, From Chancery to the Department, 29.3.1951 26

מאמר מערת, 27.3.1951, אל-טורי, 3 27

מאמר טערבת, 7.5.1951, אל-אחראם, 3 28

במקרים נוכח צעריו של מפרק. מקרה אחד מוקדמת יותר היה עשוי לעלות המכבר שכירטניה אינה עוד בלתי מנוהת. ב-26 בספטמבר 1951 דיווחו העיתונים הגרולים במצרים בכותרות ענק ובמאמרי נחכמים על החלשת המגילט האיראני שכל הכוחות הבירתיים יפנו מכל מקום באידאן תוך תשעה ימים,²⁹ החלפת שעורה רגשות עזים. ב-4 באוקטובר 1951 חנו העיתונים המצריים בתצלומים של פינוי הבירתיים מאידאן וכותרות על הניצחון האיראני, מהר גיסא, וברוחם על כעסן של הבירתיים, מאירך גיסא. באלא-אהראם הופיע תצלום של משאבות הנופת הדוממת באידאן ותצלום ממוקף הביפור של מתחם כתה הדיקוק השומם. כמו כן, פורסם בכל העיתונים תצלום שהיה למפורס – מפרק נשא על כתפי ההמוןים באידאן.³⁰

בזהרגה קיבל מפרק יהוד 'מקום' בעיתונים – בידיעות, בטורי רעות ובמאמרי מערבת. באוקטובר 1951 החלו העיתונים מצרים לדוח על נסיעתו הקרכה של מפרק למוסדות האו"ם בניו יורק, במשטרה להגן על עמדת ארץ בענין הנפק. בשלב זה כבר ישב מפרק בעבודת המצריים 'ביבלית טרכיס', הקשורה למפרק בבירתיים ולנאורה לאומית. מודיעתו של מפרק לא נחשכה עוד למודיניות המשפיעה על אידאן בלבד או לשביר איראני-בריטי דו-צדדי, אלא לפשרה שיש לה ממשמעויות אזרחיות כלליות, וכייחדו בעבור מצרים. בראשית אוקטובר 1951 הופיע באלא-אהראם מאמר שכותבונו 'מהפכת העיתונות הבירתית כלפי מצרים', ובחילק ניכר בו מחכר הקשר בין האידעים באידאן לבין האיראטים שהחלו להתקפה במצרים ניגר הבירתיים. לפי המאמר, העיתונות הבירתית ייחסה זאת בטענה לרשות הלאומית הגובלים בשתי המדינות: איראן ומצריים (אל-שנואר 10.10.1951: 8). דוגמה נוספת לקישור הבלתי שנעשה בין באלא-אהראם ב-17 באוקטובר 1951. כאמור זה הביע הכוונה את דעתו באשר לדרך שטمسئלה אידאן, ולאוריה גם מזרים, צויכה לנחותה:

ב倡导 אפריל 1951, לפני כשייה חודשים, עמד שר החוץ הבירתי, מרד מוריון, בפני העוצרת הכללית, ואים שם ממשלט אידאן לא תוחז
בנה מנוקמת האמצעים (האטורים) במפרק באידאן – הממשלה
האיראנית תישא באחריות למזה שקרה. אשר הנקב (הבירתי) הרגיש
שכידודם צי' מלכמת המכסים את מי שבעם הימים וגם את המפרק
הפרסי – אך על חזים (שהסדר הבירתי הבהיר עליהם) מעיב ענן איום
יותר מטוטחים (אל-שנואר, 17.10.1951).

²⁹ ידיעת הדשאות, 26.9.1951. אל-טובי, ז; ידיעת הדשאות, 26.9.1951. אל-אהראם, ז.

³⁰ תצלום באלא-אהראם, 4.10.1951. 6.

למאמו
מערכת זה א-
לפחות מאז
בנובמבר 19
שהודיע על א-
סארבי
בן שלושה י-
באשר למ-
עמדויהם הוו
ואת עמידתו
לאזרך מסלו
ובכוחו ובאו
אל-אפקטעט
הווננות ב-
שליטים שנ-
סיקום
מהעיכם ה-
למשודן ההו
יש
הין
זק
גרו
קון
הה

33 סדראי

המאכבי

עם הב

ביזון 1

34 שידור

הארץ

1951 35

סכיר להניח שהען האיום' שכותב המאמר הוכחון אליו הוא מפורסם. לעומתו, הכותב סבר שהואים שהציגו מפורסם על בריטניה נועל יותר מה שהציגו מטוטסי הקרב הבריטיים על האנזר. הכותב הוסיף את ממשל איראן שלא לסייע לביריתיה להוילן מהבוגר שכרתת ושאליו נפללה; לא להוניע עמה להבנתו ולהסידר ונום לא להכנע לאופוזיציה באיראן. מוכן שלגנד עניין של הכותב פמה מודים – שאופוזיציה בה ויתה קשרה לבריטניה בטבות הנאה ושהתקיים בה שיח ציבורי ש真相ם במקבוק. במאמר נוע הכותב בין שני היראות – איראן ומודים – בחופשיות רבה, וכשניתה את הצעדים הנדרשים באיראן, לפעת נקט עיטה ברורה באשר למה שצורך להיעשות במקומות מול האיבר המשוחה – בריטניה.

ביקורת מפורסם במקומות

אפשר לקבוע כמעט בדיקת מופיע מפורסם של המאבק הלאומי הגדיר העמידה האירוגה במרחב הציבורי במקומות: בעת ביקורו בקהיר, בחודש נובמבר 1951, יצא מפורסם לאיראן הברית כדי לנאות לפני מועצת הביטחון של האומות ולהציג את עמדת איראן, לאחר שבריטניה בישה להטיל עליה סנקציות. מפורסם הגן על ווכתה של איראן ליתנות מהפרות הכלכליות של תעשיית הנפט שלת וכמה לאחדה ב⌘-לאומית חוברה. בדרכו חזרה לטהראן ביחס מפורסם לעזוז בקהיר. לביקור זה, התרbold, נודיעו לימים השלכות שהרגנו משיתוף פעולה בין מדינות, והשפעו על המאבק האנטי-קולונילי במקומות.

משהוallo לתביעה היידיעות על רצונו של מפורסם לבקר בקהיר בדרכו חזרה לאיראן, החלו ההכנות לימי איראן ("ימים איראן").³¹ הידיעות על הביקור הופיעו בכל העיתונים, ובזמן הופיעו מאටרים שהעלו מודש את סוגיות ונסיבות הרכבתה במקומות. ב-13 בנובמבר 1951 הופיע באלא-אחרואם מאמר מעירצת ושםו 'מאבק של עם' ('כפאת שعب') ובו סקר הוכיח את ת浩לות המאבק הלאומי המצרי, מאבק שהתחולל באירעי 1919 וסייעו עשייה להיות תלוי בתוצאות ההתנגשות הנובחות בין הכוחות הקולונייאליים והכוחות הלאומיים במצרים והטיון. בחתימתו להישג מפקת 1919 שאל הכותב: 'איפה הינו (או) ואיפה אנו עבשוי?'³²

31. הימנה ימי איראן, לסת מפורסם באלא-אחרואם שפורסם בסיטם בקהיר של מפורסם, והוא כינגד

מנגנו יומי איראן ומודים בימי הביבון. באותם ימים והעלתה איראן – מובלעת הטרור

במאבק כאים-ישראלים הבודדי – על זו.

32. מאמר פערכם, 13.11.1951, אל-אחרואם, 3.

למאמר זה חשיבות עקיפה: טרם פרסומו לא זכה המאבק הלאומי המצרי למאמר מערכת זו זמן רב, והונשא לא היה בראש השיח האזיבורי שנוהל דפי העיתונות, לפחות מאז ינואר 1951. רצוני לטעון כאן, שהפלאתו נושא המאבק הלאומי המצרי בנובמבר 1951 קשורה ישירות לתגובה שצבר מולדק במאקוו שלו, כמויהו לאחר שהודיע על בואו למצרים.³³

כאורבה ימים לפני בואו למצרים דיווחה העיתונות שם שМОדרק הגיע לביקור בן שלושה ימים. הדיווח לאוה בתיאור קצר של תוכניתו ופניותיו, וכל השערות באשר למלחכיו העתידיים אל מול ממשלה בריטונית. בפועל יום הביקור עמדו עמודיהם הראשוניים של העיתונים בדיזקנו של מולדק וטוויד הרצות היללו את מלחכיו כתא עמידתו האיתנה מול האימפריאליזם המצרי. הפגנות המונים ליר אוט מולדק לאודן מסלול נסיעתו, משרה התעוזה ועד למלאן שהתקנס בו, תומכיו נשאו שלטים בזוכתו ובזכות מאבקו וכינו אותו 'МОדרק – איבך האימפריאלי' ('МОדרק – צד אל-אס-עטמא'). גם הדיווחים שנמסרו בעיתונות היישאלית מלמורים עד כמה היו ההפנות במצרים סוערות וכי העיתונות במקומות ובימים בעולם דיווחה עליהן ועל השליטים שנשאו המפניים.³⁴

סיקורי ההבונאות מלבדים שהן שיקפו את הלה' הרוח שזר בקרוב חלק גדול מהזיבור המצרי. הדבר מזא את ביטחוןם גם ברווחו של השגריר הבריטי במצרים למשרד החוץ בלונדון לטיקום ביקורת של טפרק בעהיר:

יש לי הזכיר לרוח שארש ממשלה אריאן הגיע לקהיר בבורקו של הד' 20 בנובמבר. בשודה התעופה קיבל את פניו שר החוץ ושל מצרים וקהל גדול ונלהב. [...] ראש הממשלה ביקר את מולדק במלמו וקהל גROL אודן וקיבל תשלים בתמורה לעיזור שניידם [...] הם קיבלו פרסים קבועי בעיתונות, שהלכה את הכוורות עליהם רק עם הוועות שעולו החיללים הבריטיים.³⁵

³³ סדרתית 1951 וער חודש נובמבר באחת שנות פעוקו המאכליים בעיתונים במצרים והאנגים של תמג'יק החצר' בערך טעם בשכועל, ולעתים אף מחות פקס, ועיר הדין נסות על המשא ומתן עם הבריטים. בנובמבר 1951 וער טוך רצוב באהותונה דין נזק המאכלי לסתות במאמר אחד בימי החצ'ה רין בזאת לנקוט פעולות חר-ציגיות ולהזכיר את המאכלי.

³⁴ 'שירות הארץ', 21.11.1951, 'אלו' מצרים מטביחים לכבוד מולדק "אריך האימפריאלי", *The Jerusalem Post*, 3:2, AP, 21.11.1951. TMossadeq Meets Nahas Pasha', *The Jerusalem Post*, 3.12.1951.

³⁵ FO 371/91474, Political Departments: General Correspondence, 3.12.1951.

לכטוב
1). קביעה זו
העיתוגאי של
נגד הממשלה
של אל-אחדות:
מצודם היום;
השבועיים של
של התוכנה ו
רצונה מהביך

אם נתעלם מן גונמה הציינית, והיוות מכתב דאגה רבתה. בשל חוסר ידיעתו, או חוסר
כישותו, לא ידע השגריר כיצד לפרש את נוכחות תקלה הרבה בשורה התעופה, בודרך
למלון ונס מחוץ למילון. יתרוון שהשגריר בודה את עניין התשלום מלבדו, או שחייתה זו
משאלת לב. גם באלא-אחדות נקבע על השיריה האנושית שליזותה את מפרק משרדי
התעופה למילונו.³⁶

אני סבור שהdziוחים על האזהה שטרכך וככה לה ב��וקוד זה מעידים שהציבור
המצרי ראה בו מנגנון מודרניתיכני שהצליח להוביל מאבק ראוי באימפריאליזם
הבריטי – הוא הודיע את הבריטים מארציו והעליה מחרש לדין את טונייה שליטת
המודינה על מצרים.

ראוי להזכיר כאן, שכמו מלך מצרים, גם ראש הממשלה, איש היופר', מפרק
וחאס באסה, לא הגיע לשורה התעופה לקבל את המשלחת האיראנית. נחאס שלח
במקומו את סגנו, שהוא עצמו הגיע פגישה עם מפרק מלונו, מעשה שעורר עליו
ביקורת קשה בעיתונות למשך הימים.³⁷ העיתון האופוזיציוני אקח'ז' לח'ז' (הרגע
האחרון) תקף את ראש הממשלה וטען שנכשל במקרה למסך כשריה
התעופה. ביקורת נמזהה גם באלא-אוחדים. אפשר שהיעדרו של נחאס מקלט
הפנים נבעה מחשש מעצם הביקור. רומה ראש הממשלה לא היה מעוניין לעמוד
בכלול מלך, שהיה או מנהיג בשיאו, בעוד שמעמדו שלו היה בספל. מיבה אחרת
לחיידות עולה מהודעת משורך ראש הממשלה: כליל הטעס לא חיברו את ראש
הממשלה להימצא בשורה התעופה. לפי ההודעה, ראש הממשלה שמח מאוד לפניו
את דיר מפרק מלונו, עד כאותו היום.³⁸

לקראת הביקור נזירה במצרים אורורה של שוחפות גורל. כאמור, קשה להתעלם
מהמאפיינים הדומים כל כך מבצן של איראן ומצרים באותו זמן: שתיהן שימשו
בטיס קבע לכבוד גורמים של הצבה הבריטי; שתיהן נחשכו לנכסים אסטרטגיים
וככליים בעלי חשיבות עליונה בעבור בריטניה; שתיהן קיבלו בטיחות לתמיכת
בעצמאותן המלאה לאחר המלחמה (במצודם היה זה לאחר מלחמת העולם הראשונה);³⁹
ועור מכנה משותף בעל משקל רב – את שתיהן אפיקו שלטון מלוכני בדרום, שהיה תלו
במוראו פיה של ממשלה בריטניה: שלטוונו של מוחמד ר'זא שהה באיראן ושלטוונו של
מלך פאודק במצרים.

בעמם
בהתהבות. ב
מלחתה.)
40 – דיעתת ה

36. דיעתת הרשותות, 21.11.1951. 'אפקאל וראע לדפורטור מפרק בטל אידאן חילם תרבותה', אל-אוחדים, 1.

37. אה היידוטו של המלך מתקבלת הנטים כמעט שלא בירגן. קשה לדעת על מה מגדה עבדה
וז'ונר – על הדיסציפלינית ממלך או על מעכדו.

.FO 371/91474, Political Departments: General Correspondence, 3.12.1951 38

.FO 371/98609, Political Departments: General Correspondence, 25.11.1951 39

דעתונות נויהדים: ניקור פולדק והמבחן האנדי-אייטפראיאלי במאיריים

לכחובبعد משחו, משמעו לפתוב בו בזמן נגד משחו אחריו (Bennett 1998: 1). קביעה זו של חוקר ההקשרוות טוני בנש נכתנה בעיניים במיוחד לתיאור הסיכון העיתונאי של ביקוד מולדק במאיריים. העיסוק הנרחב בביוקד היה כשלעצמו התרטה נגד הממשלה, בית המלוכה והבריטים. כאמור, בקורס הביוקד הופיע בעמוד הראשי של אל-אנדרטם ויזוקן מציד של מולדק בגובל של כרכע פמוד, ומתחתיו נכתב: 'אורה מאיריים היום: הרוקטור מולדק' (תמונה מס' 4). בכתבה שמתהזה לדיזוקן תואר מסעו בן השבעים של מולדק באירועים הבritis – שם הון על עמרותה של איזאנן. כותדה המשנה של הכתבה ריוחה שמשלה ארצאות הכרית הקביעה בפני השאה את חוסר שביעות רצונה מהביוקד במאיריים.⁴⁰

صيف مصر اليوم .. الأكاديمى مولدك

תמונה מס' 1

בעמזהו הראשון של הגילין שיצא ביום השני לביוקד תואר ויום הקורם בהרבה. בכותרת נכתב: 'קכלה פנים מוזהיבת לד"ר מולדק, גיבור איראן ומנציג מלחתה', כדי לאפשר לב לכינונו של מולדק בוגר הכתבה – 'אל-זעים אל-זעים'

40. דיעה דרישתית, 20.11.1951. צייף מולד אל-זעם – אל-רוטור מולדק, אל-אנדרטם, 1.

להביא, בס
היתה צייר
- 40 : 1986
היה אף הוא
שקיינטן
ואם, והוא
מכחינה כי
בפטען אף
לגבלה נ
הלוומה נ
וכהגונה על

בק
מה
ציו
אם
שו
זה

אין ספק
היתה שדר
הה
אהו בשל
ולברית ת
בי זו הין
ההפגנות
כידיטים נ
אלכמונדי⁴³
המבב בת

43 סקרו
- מדריך
הקשר
- דיבר

(המניגת גבורת), אל-ז'יז' אל-איראני אל-קביר (הארה האיראני הגובל) ואל-בפל
אל-אראני (הברוד האיראני). ביטויים אלו מבטאים את עוצמת ורגשות שעוזר
הביקורת. בכמה עזרה הופעה ביקורת גלויה על ממשלה מצרים, בפיקד על שלא
השכילה לטעות מהצלחתו של מפרק. לאחר תיאור נלחוב של קבלת הפנים שנערכה
למוליך בכל מקום שתגניו אליו הרעתה שבוחנים אירדים עליון, ובכתב: 'אתמול היה זה
יום איראן במצרים ולא יום איראן ומצרים [...] משלו שהמאורחות אינם "יהודים" לאורה
עוד ציריכים לטעות מנגנון הלחומם תאייראנים איך לעומך, איך להילחם
באימפריאלים', במקורה הצעלה הבוטבת אתמוליך לדרוגה של מוחל לחיקוי ואת
AIRAN הציג כחולצה המכובלה את המנהה שאם מצרים צריכה להשוויך אליו. יותר
דווקן הייתה האמירה שאיראן ומצרים לא יחו שותה כל עוד מצרים לא תנקוט צערם
השובים במהלך האימפריאלים הבריטיים.

ביום הביקור פרסם פוד קטב, האיריאולוג של 'זהאים מוסלמים', ואחד ההונאים
הבולטים ביותר בהאנגדותם לנוכחות הבריטית במצרים (ובירידת 2004: 100), שיר
בעיתון הפופולרי אל-אוואם ושם 'הגדעה למפרק' ('תיה אל-מפרק'). בשירו
הציג קטב את מצב המזוחה ואת תקוותה:

זהו המזוחה, מי שרוצה – ידע לנו / וזה אחד כינויו הארץ / שלשה
כחול הדעם / המתגלגל בזעמת הדם / רוחח מכעס כמו היגיינות /
וירוה את להבות השחוור / על כל פושע, על כל ערץ / על כל קיפוח
במאורותיו האמלה / והוא המזוחה שנוצר בכאבו / ולכן איןו טוחד מזה
המכאיב לו / פצעיו הם כלשונות שאינן מפסיקות / לקרווא לו: צעד
קדימה: או שנחיה בנסוגות העליונות / או שנושך לתהומות / שכן
אך החיים נוטים להיות שלמים ונוחותם / אלא שודדים תמיד לכבוד
ריך / מפרק בין החיים, האziel / ניבור המזוחה המוסלמי / חזקיע העירוני
וחאמן / העומר בגור כחיו של הנגב הפושע / אלה הוא לפיד תנייחון
שהולקת מהשמון או מלכז מלא ההשראה / תיית והבאת לשודדי חיים
שליהם / את אש המזוחה משמו הבודע (קטב 1951: 21.11.3).⁴⁴

השיר, המטיח בקרות חריפה בתהנתן המזוחה המוסלמי' (קרי ככל מזינות ערבי וammo
חיכון) ומעלה על נס את מפרק שהסביר את כבויו של המזוחה, פורסם בפעם למשך
המערכת. תפיסתו של קטב אפיינה את חוננו של 'זהאים מוסלמים' באותו הזמן:

41 מאמר מערצת, 20.11.1951. 'איאם איראן, אל-אוואם', 3.

42 מודח מורה מתונה לר' יair חורי על גדרתו בתרגום השיר.

להביא, בסופה של דבר, לבינהה של חילופות אסלאמית. אלומ הדרך להגשה התווים היהת אדיכת לעברך דרך מפקד אימפריאליים וביניהם של מדינות לאום חופשית (סיוון 1986: 40-43; זובידית 2004: 104-109). מאמר המערבת באלא-אזרחים באחדו היות היה אף הוא טען ביטויים רבי משמעות סמלית ונכתב ברוח דומה. כהארחו היהת 'שקייפתנו איראן' ('אחותנו איראן'). פירוש המילה 'שקייה' הוא 'אותם מואתם אך ואם', היה מכוונת ברוך כל למדיוניות ערבית שוכנות ויזידיות. האמירה שנייה מכחינה בין מדינה ערבית למורה שאינה ערבית, עשויה את הכותרת הדעת לטעונה בספטן איזיאולוגין. פרט לביטוי הרקבה הנדייר, אפשר לראות בכך דוגמה נוספת להבלשת מעמדו של מפקד, להקנית מעמו היסטריה לביקורו בקורי ולקידוש דרך הלחומה ורוח הנעה שסימלה מדיעותה של איראן בעקב מעשה ההלאמה שנתקפה ובדגנה עלי. במאמר נכתב:

בקHIR היה אטמל ים איראן, עם בוואו של מנהיגת הנ دول, הרץ מהמוד מפקד. עמו נישאת החדונות לצעריו הארץ ולזקניה גם צור להתרשם ממה שצפנן בך, מההערכה (אלין) ומהפלא (שבו), באיש אשר מסמל באיראן התחות את רוח הג'זאאר, האיש שנתן מנווה לאיראן שהייתו אומלה ושדרה בסיטו שועיב על נשמהה למעלה טמאה (זומיישם שנים...)*

אין ספק שהכותב התקין גם למצבה הנפשי של האומה המצרית, שבאותם ימים הייתה שרידה במצב זומת לה שアイאן הייתה שרודה בו לפני עירן מפקד. וההפגנות המהוות שליחו את הביקור משכו תשומת לב ובה בעולם. המתגנינים אחוז בשלטים שמליך כוגה בתחום 'אורב האימפריאליים', וכתרים נקשרו, אז, לאיראן ולכבוד הגבירות בין שתי המדינות*. בעיתונות המצרית והבינלאומית כאחד צוין כי זו הייתה קבלת הפנים הנגדולה ביותר שנערכה עד אז במצרים לאישיות זהה. וההפגנות לא היו מופת לסדר הטוב; הן לח בתפקידויות שהוגנו בעיקר נגד יעדיט בリストים באירועים שונים של מטבחים. מוקרי וההתפרעות היו בכמה ערים, מקהיר ועד אל-קסנודיה*. חבירי ועדה בריטית בכירה מיהורת, שהתקבשה כדי לבחון מחדש את השביב במפעלים לנוכח התהיפותויות, הלינו על שטמלה מצרים וראתה כעביד שהיה

* נאסר פשרט, 21.11.1951. איאם איראן, אל-אזרחים, 3.

שודת הארץ, 21.11.1951. אלפי מדריכים מפעלים לבבב מפקד 'אורב האימפריאליים', פארן, 3.

זעם ודרשות, 21.11.1951. אל-אזרחים, 5.

לטיפוח תגואר
הסופר טה חס'
צורנה כחולק ט
ואפילו' יהוא ו
של מדריך —
מצרים) לילמה

הכווק
למולו:
ירדאה
וירכו^ו
אלפי
על
אחרון
המוח
אייא
הנענו
את ב
קפתה
מצרי
את ג
אכוא
העור
הכו^ו
הדרי

סאנצ'ז דרוו
המאנגייש טה
היינטה תמייכ

ט. 50
ט. 51
ט. 52

מסוגלת בהחולט לשלוט בפודעים, אם ברצונה לעשות כן.⁴⁶ אפשר להעניק סמכות מוגבלת בהחולט לשלוט בפודעים, את הדרישה לפעולות מידיות נגד הבריטים, והחוליטה שלא לשלוט בפודעים (דברי הבריטים), כדי לאפשר לביצור להביע את רשותיו כלפי מדריך (הפגנות המיכה) מן הצד השני, ולפרק מסכו ווכפסו כלפי הבריטים מן הצד השני.

בעקבות החלטת הביקור התעדוד השש רב בקרוב כמה בעלי תפקידים במשלה הבריטית נוכח הציר מצרים-אידאן החולך ומתקבש. במתלהך ביקורו בקהיר העניק מדריך וראיין לאל-אטוראמ אמר בו שמצרים הוכיחה את ידירותה לאידאן, ששתי המדינות הן אחיזת ושארידן תסייע למצריים בהשגת תביעותיה הלאומיות.⁴⁷ בשיטה עם כמה פוליטיקאים מצרים הצעיר מדריך לחקים גוש מדיניות במודיעת התייכון, בהנהגת אידאן ומצרים, שיגבש מדיניות המכובדת את עמיין ואת האינטלקט שלחן.⁴⁸ הרעיון השעיר גם את דמיונם של כמה עיתונאים שהמשיכו לדון בו על גבי דפי העיתונים. להערכתי הרעיון לא יצא אל הפה על מכיוון שחצי שנה לאחר הביקור הפסיק זקנינים החופשיים את השלטון למצרים, ולפניהם שהסתפקו לבטא את שלטונם סימן מדריך (גם במקרה) את דרכו באידאן.

שיאו של ביקור מדריך למצרים היה מעורר חתימת הסכם שייתוף הפעולה ב נכחות שני ראשי הממשלה, בשש הימים הראשונים, מצרי והאידאני. לאחר מעורבותם והסכם היה ורחבת שייתוף הפעולה הכלכלי והחומרוני, ועל פי הנספח הכלכלי נעשה מצרים ללקחה העיקרית של תזריז תגופת האידאני.⁴⁹

ביום חזרתו של מדריך לאידאן התפרנס באל-אטוראם מכתב שהפנה מדריך לאומה המצרים יום קודם לכך, יזהר בבודק אעוזב את ארצכם זיקרה. אעוזב את ארצכם שבבנטשי יסורי אהבה (לעומך) [...] אעוזב את מלחמתכם הקרה ולבי מלא בהערכה, ווורה והברת תהה. בחמשה הימים הודה מדריך למאחורי הרשומים ולעם המצרי על קבלת הפנים החמה שזכה לה בכל מקום שתגע אליו (מדריך 23.11.1951:1).

באופן טכני נודד המכתב תגובות נרגשות של כתובים מצרים שייחסו למדריך תפקיד היסטורי גROL וראו בו מושיע המודעה כלו מעול הקולוניאלים ומוי שנדם

FO 371/90148, Creswell, Political Departments: General Correspondence, 46
22.11.1951

ראיין עם מדריך, 21.11.1951. מדריך יקל: מדריך עברת עז טראקתה לאידאן, אל-אטוראם, 2.

FO 371/91474, Political Departments: General Correspondence, 3.12.1951

בשל שליטה בריטניה במצרים הצדדי לא יצא חילם זה של וסוכם אל הפלען, המוסטוף.

הטילו עלי וטו. דאס: FO 371/90148, Measures to Maintain Our Position in Egypt, 26.11.1951

ואג': דיעת אדשטיין, 23.11.1951, אל-אטוראם, 2.

לטיפול הנאהה – לא רק הלאומית, אלא הגאה המורחית בכללה. הנדריל לעשות הסופר טע חסין שכינה את מפקד 'פארד מודוח' ('פערעת אל-שיך'), 'העלאת המודה' ציינה חלק מתיאור תפקיזו ההיסטורי של מפקד, שכינה גם 'נכבר המורה המוסלמי' ואפיו 'זהו המורה בעצמו'.²¹ מאמר המפרט שהתרשם באלה-אזרחים ביום עיבתו של מפקד – 'תקומת המורה' ('ווע'בת אל-שיך') – קרא למצריים (ובמיוחד לממשלה מצרים) ללמוד מביקורו של האורח האיראני:

הVIC מוקדם יעלה הד"ר מפקד למטוט שיקם אותו בברכת האל למולתו, יעיף מבט אחורי על השדרות היירות הבודדים מתחתיו, ויראה את הארץ שטעניקה לו את קבלת הפנים הנדרשת ביותר ורוכה לבכורו את המשיכה היפה ביותר. הוא ישקף מטוטו על אלפי התקלאים העובדים את אדמתם וידיעם שמטוטו הוא החולף מעל ראשיהם. באותו רגע הם יינויו הכל מיריהם כרי להעיף מבט אחורי באיש שהיה כבן ארץם והבטיח להם חיים בשלום כל החיים המחולת כרי שלא ידע עוד מלחמה וועסק [...] כוה הוא ראש ממשלת איראן, מגודלי האנשיים בפוליטיקת. באו לדאותו מבניינו חמלגתן הנודר והפועלם. הם באו לראות במו עיניהם את האיש אשר הביס את בריטניה; גודלה של מצרים נקשר בגודלה של איראן [...]. המודה הפה אהנו לקיראה שהמעורב הוטבע לשטוף, מאינדורותה עד אידאן, מצרים וסודאן. הגול וההתגוננות, האלים וההפרחות לא יממשו עוד את מטרות האימפריאלים [...] וכשם שלאייראן הזכות על הגבט של אבארגן, כך למצרים הזכות על תעלת סואץ, והוא לב תקווה, למחות העוסק והגול והתקופה [...] בזמות התקווה הדעת ובזמות שיכון הכאב הזה מצרים ואידאן מחוברות בעת עד היום האחרון, כה אמר הד"ר מפקד.²²

באזור זה רوى ביטוי הערכה למפקד, וניכר שהוקד הבדיקה שכوع עטוק בחווית הכותב, והציג שחתימתה שקיבל מפקד במצרים לא הצעירה לפלה אחד באוכלוסייה, אלא שהיא תמיית פקיר לעיר – מהפלאיהם שכאו לראותו, דרכ' בני הנור ועד למנהיגים

21. ת.ן., טה, 23.11.1951. 'טחינת אל-שיך', אל-אזרחים, 3.

22. ערך שודת הפקידות של שיחר של סדר קאנ שדבבא לעיל.

23. מסגד פערעת, 23.11.1951. אל-אזרחים, 3.

מוליך
החוותיים;
המבחן כמצרי
נעשה נושא
טבי למאכט
אסטיים
לודג' ב'יקוון
לבבורי. תמו
בעתם.⁵³

פליטים. הביקור הותיר חותם רומה גם במרקע עצמו, והוא היטיב לבטא זאת בראומו כמגלאס לאחר חזרתו לטהראן. בדרכו אל ציריו המבולטים אמר:

את דרגשות והתמכה שקיבלו במצרים ואות קבלת הפנים והחמה مكان בטהר – אי אפשר לתאר במלים. במהלך שלושת ימי הביקור בארץ היסטורית זו לא היה רגע אחד שבו לא קיבלנו מהטיבור והוחב ומאנשי הממשל תמיכה וחיזוק לדרכינו. היה נדמה כאילו כל האנשים עצם התכוונו לביקורנו ומן רב מראש. הור מעלו המלך פארוק, נסיך הכהן, נחאס פאשא, ראש ממשלה מצרים, חבר המלך, אנשי הדת, נציגי המפלגות הזרות והעומדות, עיתונאים, עורכים, פרווטורים באוניברסיטה, סטודנטים, סוחרים, פועלים, אנשי ממשל ובני העם המצרי עשו כל שביכולתם כדי להביע תמיכתם בעם האיראני. אני מקווה שאלהווים יعودו לנו, העם האיראני, להביע את דגשוננו ההדרים והבונים לאומה הנבקת והאמיצה של מצרים, ייעוזר לעם איראן ומזרים במאבקם, כדי שיעכלו לחזור לגורלם בעבר. חיב אני לציין שהביקורת ספוקה לפדרט פרטיט בעיתונות למצרים ...⁵⁴

גם לאחר עזיבתו את מדינת המשינה העיתונות המקומית לסכך את מלחכו של מולדק. כל מהלך שהוא באיראן זכה לכבודה וראשית (בעיקר, אך לא רק, באלא-אוראנט) ומלכבים חשובים מביחר זכו גם לו פרשנות. לדוגמת, בעקבות הביקורת מולדק על פינוי כל הבחמות הבריטיים מאיראן התרשםו בעיתונות בזרים שלמים של פרשנות, דעות ודעות.⁵⁵ תשומת לב מיוחדת יש לחת לראיין שנערך גם במרקם ומודוס בעמדו הראשון של אל-אוראנט. לזרוי מולדק, ממשלו לא תסכים לפשרה שתיעז עם העם האיראני, השלמת מHAL הבלתי, שמאחריו עומד העם האיראני כולם, בכחיה כדי להגיא לעצמאות מלאה.⁵⁶ נדמה אף הוא שכאש קרא מזרוי מן השודה את זראיין נדרה מוחשבתו אל ארצנו ואל דרכה שללה לעצמאות.

FO 371/98609, Text of the report submitted by the prime minister, Dr. Mohammad Mossadegh, on Nov. 23, 1951, upon his return from the United States of America and Egypt, 25.11.1951

53. דיעה ודרשתה, 26.12.1951, אל-אוראנט, 2.

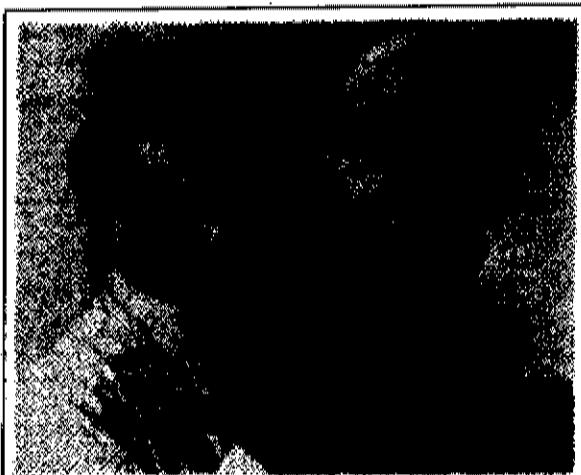
54. דאיין עם מולדק, 22.11.1951. אל-זרהו מולדק יוקל; ארצו למול ואיראן אל-זרהו

55. אוקטולאלטה עלא אל-זרהו, אל-אוראנט, 2.

דערינגעט נווזדים: בירור מולק ומאכטונג אונדז' אימפריאלי במאדים

סָלַךְ הַמִּשְׁקֵךְ לְתֹפוֹס מָקוֹם מָרְכֵי בְּשִׁיחַ הַמַּזְדֵּי עַד מַהֲפֶכְתַּת 'הַקְּצִינִים' וְהַוּפְשִׁיטִים). אָמֵן, לא בְּמַכְרֵד שַׁהְבִּיעַ בְּנוֹשָׂא הַנוּכְּחוֹת הַבְּרִיטִית אָכֵן קָשֵׁר אֵת הַמִּצְבֵּחַ בְּמַאֲדִיס עַמְּמַצֵּבָה הַמִּקְבֵּיל בְּאיְרָאן, אָךְ שְׁלָא כְּמוֹ בַּיּוֹם שֶׁלְמִנִּי מְרִס 1951, נָעַשָּׂה נְרֵשָׂא הַנוּכְּחוֹת הַבְּרִיטִית בְּלֹט יְהוּר בְּשִׁיחַ הַצִּיבּוֹר בְּמַאֲדִיס וְתוֹא קָשֵׁר בְּאָפָן טְבָעֵי לְמַאֲכָקָה אַיְרָאנִי.

אָסִים אֶת הַתְּלִקָּה זוֹה בְּאַגְּרוֹדָה שְׁפָרְסָתָה בָּאֵל-אַהֲרָם בְּיְמֵי 27 נָבְמַדְר 1951. לְרִנְלִי בְּיִקְוּרוֹ שֶׁל מָלוֹק, הַכִּינָה הַפְּקוּלָה הַמְּלֻכִּית לְאַמְנוּחָה הַיּוֹת בְּמַאֲדִיס פָּפָל לְכַבְּדוֹ. תְּמִוּנַת הַפְּסָל וְיוֹתְרוֹ בְּשִׁלְבֵי הַגִּמְור (תְּמִוּנָה מס' 2) הוֹפִיעָה אוֹ בְּכַתְבָה כְּעִירָה².

انتهت الكلية الملكية للفنون الجميلة من عمل تمثال للدكتور محمد مصدق رئيس وزراء ايران وقررت اهدائه اليه لمناسبة زيارته للقاهرة ، ويرى احد طلبة قسم النحت بالكلية وهو يعمل على اتمام التمثال

תמונה מס' 2

الدكتور محمد مصدق، 27.11.1951، إل-أهارام، 2.

המסדרקים לאחר מהפכת הקצינים

ב-19 באוגוסט
המבעט המשא
וה-MI⁵⁷, היה
השתלטו הבה
של מפקד תני
כעבורי יומיים.
חפין פאטמי,
לכן, ויאו ה-
הצו המלכתי
אנדרי לעטוד
ונחשב בעי
בקבו
מלבד הרוחת
איימפריאלית
אותו מתפקידו
התהשנות ד'
של אל-טַ'ן
התהשנה באז
שמפקד, גאו
רין ומתחבא
להסתתר בינו
את התהpicת
וז לא רק י-
תדמיתו בעי
איימפריאלי

מהפכת 'הקדינים החופשיים', שהתרחשה ביולי 1952, הריחה מהשלטן אה מפלגת
הוֹפֵר' ושלחה לגולות את המלך ומשפחו. על דגל המהפכה וזה חורש הממר האנטיש-
קולונילי, ולמן היה אפשר לפגות שהשלטן החדרש יאמץ בחום את השיטה שהתקפה
סיבי מדרך ואיראן. ציפייה זו התקבזה; לאחר המהפכה לא התחזק הקול האנטיש-
בריטי בשיח המצרי. גם מדיניותו הרושמת של מזכרים כלפי אידאן בכל האמוד בקיום
החסכמים והיחסים האסטרטגיים לא השנתה. ובבודה והערכה שמדובר וכלה להם
במזכרים נשמהו, אך הוא נזכר רק מידי פעם בפעם בטעות דעות או במאמר מערכתי.
בשנת 1953, חדשים טפורים לאחר המהפכה, השתנה הכיוון פעם נוספת, ואידאן חודה
לכותרות בהתאם לתכיפות האידיעים שם.

ב-13 במאי 1953 התראיין מלוא סיד אבו אל-יקאסם פשאני, אחד מתומכיו
הכירים של מפקד באיראן, לעירן את'באר אל-עם המצרי. פשאני היה איש רוח
וס דרב ופוליטי קאדי מנוסה, שניס את הממסד הדורי לימינו של מפקד עד מלחמת
המאבק. והוא עצמו היה מנוסה במאבק בבריטים: בהיותו טהנדט בגעץ השתחף
במדד גשי ענבר בגדה בעידאק, ישב בכלל כמה פעמים בשל התגוננות הפעילה
לבריטים ואבוי נגירה בפועל נגר ובריטים באיראן (Abrahamaia 2008: 116). באותו
הרייאון האין פשאני עם גמצדי להפניהם את הלקחים ממפקדו של מפקד באיראן
ולצאת למאבק דומה בבריטים. המאבק, אמר, הוא הדרך לחירות-המזהה ולהיטול
הקולוניאלים.⁵⁸

בשלחי מיי 1953 פורטמה כתבת ענק באוח'באר אל-ים במלוא שנתיים
לבחירותו של מפקד. בכתבה שולב ראיין עם מפרק, וכן תוארו הניסיונות לחזור מהה-
שלטונו בחסות גורמים זרים, והודגש יחסיו מושלתו וייחסו עם מצרים. בכתבה
תוארו הדרך הוותה שעובדות שטי המידינות ויעדיין המשותפים.⁵⁹

לאור כל האמור לעיל, דומה שהמצרים 'אימצו' את מפקד למנהיג של מאבק
אנט-איימפריאלי' בכלל, מאבק שבתקופת מוסלמים העניקו לו את הבכורה על פניו
המאבק הלאומי המצרי, וראו בכך שלב מעבר הכרחי בדרך למיצוי מאבקם הלאומי.

⁵⁷ ראיון עם פשאני, 13.5.1953. אוח'באר אל-ים, 2-3. וראו גם הכתובם הבריטים באש-ה-
הশפעות חיזוקית: FO 371/108579, Governor-General's Commission Khartoum,

⁵⁸ 26.2.1954. בטוטו של דבר היה מולא פשאני אחר ואחרוים לניטלו של מפרק – הבריטים
שכונו אותו לתפקיד בודח מפרק ומחשבה הפלוכה על כנה.

⁵⁹ ידיעת חרטומית, 30.5.1953. סטאנן לחפטה מפרק כי איראן, אוח'באר אל-ים.

מצרים והרחתו של משלך

ב-19 באוגוסט 1953 יצא לדרכו משליך אג'יקס' להודאות משלך מראשות ממשלה איראנית. המבצע המשותף, שהוציאו לפועל ארגוני הבין של ארצות הברית ובריטניה, ה-CIA וה-MI6, היה מורכב והופעל בו כוחות רבים, גלויים וסודיים. בתיאום מושלם השתלו הכוחות על חנותן איראן ועל מעצרו. תחילת הצלחה משלך להימלט, אך הסגר את עצמו בעבוד יומיים. באותו לילה נעצרו עוד כמה מאנשי ממשלון, ובמה שדר החוץ ייד ימינו, חסין פאעמי. התהpicה החזרה לאיראן את השאה שנמלט ממנה ימים ספורים קודם לכן, וזהו הרגע בו דתבי המדיניות כתפקידם עטמי נגר משלך וכבר השאה. על פי הצעתו המלכתי, שניסחו הארכיניס הבריטיים ונחתם בידי השאה, מונה הגנרל פאלאללה ואקדי לעמוד בראש ממשלה איראנית חדשה. והרי היה בוגר האקדמיה הצבאית הבריטית ווחשב בעיני הבריטים לאישיות אמתנה (Abrahamian 2008: 120-122).

בעקבות ההתחדשות האלה שבו איראן משלך למרכז היום במצרים. מלבד הרחת משלך התרחש או אידעת נוקפ' שנטרפס בצד דורך של מעוזה איטריאלית – הגדודים עשו בפתחו את סלטאן מודיקן, מהמודחמי, והריחו אותו מטבחו, בין היתר בשל ניסיונו להוביל מלחכים לאומאים (Pennel 2000: 50). התחשאת הקשות ודמו ממותה (AIRAN) וממערב (PYROK) נס' יחר. בעמוד הראשון של אל-מלהי בכורך 20 באוגוסט 1953 הופיעה כותרת ענק שבישרה על המהפכה והרדה באיראן. במאמר קדור מתחת הכותרת הדרשתי נכתב: 'זהם זה נכוון האם נכוון שאמוק, האדים שהלאים את גבש וערע בעצמו את האיטריאלים האנגלים כהר נישא, רץ וטהובא ומצלל את עצמה' ¹ הכותרת מלמה שהתנוגוותו של משלך – בחירותו להסתחרר ביחס לתפקידו בדרכו במצרים עד יעבור זעם, במקומות לעמוד מול מי שביצעו את ההפיכה גדור השלטון – הייתה מפתיעת. אולי להערכתו, אפשר ללמד מכתורת רץ וקע על האכזבה שמשלך ניסה להציג את עצמו, אלא גם עם רמו וועל העדתו בזיכור – תרמיית של אדם המתוודעם כל אתגר, עם אריבים מבית ועם איטריאלים, בעצמו.

¹ מילים אלה ציטו משליך משליך: האות, בעצת המעמידות, כדי לא לקשור אותו לעצמו למחלקה של משליך, ושנית, מחשש מהיו במקורה שמשליך יזכיר על איראן רוטבלקה ויבטל את ההחלטה.

² ב-20.8.1953 עזז אג'י משפטה צדרכם את הפליך ואת שני בניו חילו אותם לקורטיקה במצרים.

ללאור שטנופלץ

על פי קרייך
ווארנות הכו^ר
העולם כולל
לאיש השנה
את העולם
ההמוכה ואור
בעומת
מאזרדי מהן
וניזמת את א^ר
האכבה האיד
התפקיד (מי^ר
ברור שם
למעשה מון^ר
בהתאם
בימתו מוגזם

כעבור כמה ימים, לאחר שימושם האירוחים והבנה, הציגו העיתונות המצרית את האירועים באידאן ובמורוקו כקשורים זה בזה, וכשהשפעה נודעה למזרח ולבולס האסלם. ב-22 אוגוסט 1953, יומיים לאחר ההפיכת, עסק גילין אח'יבאר אל-יימ, רבו בכולו, באירועים באידאן. מהפכה זאת לא תעוזר אותו, הייתה כוורתה מאחד של הפובליציסט היידוע פלאטקה טופא. מוסא צין שהמלחמה שנפתחה אינה רק מלחמה כלכלית או מלחמה על דומיננטיות פוליטית, אלא גם מלחמה על השפה ותרבות. אין למלחמה וזה מודיקת (או מוגדרה), כתוב, ומדובר היה אפשר להבין שתזיהה התרבות מאידאן למצרים (מוסא 1953: 22.8.22: 3).

אולם, מעניין יותר הוא הצד הגורדי של גילין זה. בקריקטורה זאת (תמונה מס' 3) נראה מלך מתחנן בפני אצדיל הלבוש בבגדי שחוט, מתייך מathan לאחן והוא סכין קצבים ענקית. על שולחנו של אצדיל שוזע כבש ועליו הביטוב הייציבות באידאן (אל-אסטקעאר פִ אידאן). מתחת קריקטורה נכתב: 'זקזב מבכה את קורכמו, וכן דברי מפרק לצדיל': אתה שוחת אותה (את הדיברות)... לא אני...⁶²

תמונה מס' 3

62. תמונה באח'יבאר אל-יימ, 22.8.1953: 3.

דיזיונות נחדדים: ביקור משליך והסנאט האנדי-אימפריאלי במצרים

על פי קרייקטורה זו, התקופת משליך הייתה עירן הייציבות באידאן, אף על פי שבritisניה וארצות חברית ניסו ליזור רושם באילו משליך מעריך את יציבות המודוח הticaה והעולם כולו. בזקודה זו מעניין להזכיר שוב את המאמר שנכתב על משליך בשנהחר לאיש השנה של השיטים, המתאר שכבו שמליך תלוא בצר הכלול מכשוף וכן הודה להכטור את העולם כולו לרוצנו ללא הדין ולא תכלית". קרייקטורה זו חיבעה את העמורה הפוכה הזאת והודך שהמודוח ראה בה את עירן משליך.

בעמוד אחר באותו הגיליון התפרסם מאמר מעת מוחמד חסינק הייל, 'הסודות מאתורי מהפכת איראן'. במאמר זה ניסה הייל להציג את האירועים שמאמוחרי ההפיכה וניהם את ארכעת הכהנות שהשתתפו בהצעגה האיראנית: השאה, המוערכת הפליטית, הצבא האיראני וההמון. באמצעות ארכעת הכהנות האלה ניסוח הייל להסביר את ההפיכה (זילב 22.8.1953: 4). את האנגלים לא החשיב לאחד השחקנים, אבל היה ברור שהם ממשיעים על כל אחד מהשחקנים האחרים ברוכטים מניפולטיביות, וכי למשה מדבר בתאטרון בנות.

במושך הנגליון מופיע קריקטורה אחרת (תמונת מס' 4) וביה נראה תאודין של בימתו מרגן 'מחוז איראן' ('ראג' איראן'). על הכמה עומד מוחמד רוזא שאה בחכעת

תמונת מס' 4

Editorial, 7.1.1952. 'Man of the Year – Challenge of the East', *Time*, 63
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,815775,00.html>

האימפריאלי
ספוני' אימט
טורי בתומי⁶⁶
על האידוי
האימפריאלי
כיטרי
בקויקטוריה
ט). בקריקט
את האידוי
עמדת תליין
'הקדש צד'

ニיצחון, שלוב ידים חזקה גו, וורוך על גבו של מפקד המושפל והוחבל, ובכך פועלות ביאות וגבפט באקוראן. בקהל נדים 'העלם' ואפנדי מציר. העולם פונה לאפנדי וسؤال: 'האם מהחזה נגמר?' ואפנדי מוחה קף ועונה לו: 'זו לא המערכת האחוודנה' יתכן שתהיה מערכת שנייה ושלישית ורביעית?'. אפשר לטעמ שקוריקטורה זו מזינה את פרשנותו של האדם הפשוט את האידויים האחוודים באידאן, ככלות, לדעתו של המבוקרי הפשות — גם אם במערכה זו ניצח השאה, בכך הוא יבוא על עונשו.

גם בטהר הדעות גברו ההתבטאות האנטי-קלילוניאלית והושם רגע מיוחד על האידויים במצרים ועל 'נסיגתו' של אידאן מהמאבק. יתכן שהליך מהמאמרם שנכתבו בתקופה זו נעורו לטען שמצרים היה מוביל המאבק בבריטים. כאן אפשר להבחין בשינוי — בראשית המאבק ראיינו שהציגו משך אה ממשלתו לכינון המאבק, ובשנת 1953 כבר אפשר להבחין בזאת המתדרת של השלטון ושל הציבור.

מאמר המערכת של אח'באר אל-יזם ב-22 באוגוסט 1953 העניק 'זרה נבייה' לשולטן המצרי והציג את האידויים שהתרחשו באידאן ובמצרים כבער במערכה של המערב נגד המורה, אך כבירוש לא הצעד האמור: [...] כיפור השאה ומפקד צד'ים לא נכתב הפרק האזרחי. זוגים יודעי דבר או מרים שגד ורודה לא תעמדו בחיבור צד'ים אל מול האידויים, והעם הערבי מפצים לדראת מה מתכוונות לעשות לממשלה העברית, אשר לא עשו עד עתה דבר פרט למחראות השורתיות הוטכניות (הרגשה של[, ל"ש). במאמר זהה על ישיבת מפלגת השלטון ביום שקדם לכך, ישיבת שבמהלכה קם ועמל עבד אל-נאדור והודיע של מצרים לתוכנן למלחמה. הכהן הוסיף, כיודע דבר, שנאלר עצמו עדיין לא ידע מה תניה ושפעת האידויים באידאן על ההכנות שלו עצמו לאחתה מלחמת. פרט להתרסה נגד הממשלה העברית הוגנה כאן אפשרות להגובה המצרית, שכן מцыרים לא התכוונה לסתום בפתחו של עמדת מנגד. בסיכום דבריו העז כותב המאמר כמה כיוונים שהפרשה באידאן עשויה להוביל אליהם: 'שועים האנגלים בתנאים שככלותם להשיג עכשווי בריטים חינם חזות לאקוראן [...] הניסיון הזה כבד גוריש את השאה, להבט הנבט שהתחילה באיראן תשרע עתה לכוחנים אחרים. אם תמשיך ממשלה צד'יל להוויך במדיניות הקולוניאליתיסטית במפורת התקין — האסקין יזכה בלתי נמנע'.

גם העיתון אל-טורי קרובה לעסוק בקשר שבין האידויים בטוראן ובמצרים, ובשנים דרא ביטוי לאחתה המדיניות ולאחתה המטרה — פגיעה במדינות העבריות והאסלאמיות. מאמר המערכת ב-23 באוגוסט 1953 קשור בין האידויים באידאן ובמצרים להקמתה של מדינת ישראל בכל האוד העברי בתמיכתן של המעצמות

66 מאמר

67 מאמר

האזור

68 קידע

64 מאמר מושחת, 1953.8.22. אח'באר אל-יזם, 2.

65 מאמר מושחת, 1953.8.22. אח'באר אל-יזם, 2.

רישונות נודדים: ביקור מפקד והמאכז ואנטיאימפריאלי במצרים

האימפריאלית, ובהמשך קרא למدينة הערבית והאסלאמית לתוך על נפשן פנוי ימית האימפריאלים." ב-25 אוגוסט 1953 עס מקדור המשricht של אל-סורי בהזמנות שנקרת בעני ולינה הערבית להצדיק את קיזמה – היא הגיבת על האזרעיות במרוקו ובאיראן. הכתוב דחק בלינה הערבית להברית מלחמת על האימפריאלים הצרפתי והאנגלית (גם האיטלקים נטבחו בהקשר זה)."

ביטהו גורי מלאך לכל האירופים במוחו התקין בכפייה את הופיע כעריקותה שפודסמה אף היא באח'באר אל-זם כשבוע לאחר הפיכת (תמונה מס' 5). בקדמתו נראה צרצצ'יל במלך החוקק כפיים בהנאה והענגנים שסביבו מסמלים את האזרעיות שהיה מעורב בהם: מפקד מאחוריו סורגים באיראן, הייל בריטי בתעללה, עמור תליה בקניה (מד' המארטאו) והולחן בחתיות בסודאן. הכותרת מציגה את "קדוש צרצצ'יל ומוותתו".⁶ מקריקטורה זו אפשר להבין שבתודעה העיבורית היה קשר

תמונה מס' 5

ב-23.8.1953. אל-סורי, 2.

ב-25.8.1953. אל-סורי, 2. הלינה הערבית מזדה גינטה את המעצמות על

הזרעיות, אך גונעה מהברית על צעירים מעשיים.

ב-29.8.1953. אל-זם, 3.

זמן ג
שסודאך הין
ומאוריתראה
ושתדרומתו
בשנה
של אל-אה
וגם ברייאון
והתיחסות אליו
בما
הען
את
הלו'
עוזם והענו
ולאמת תע
שהלטו מא
בש
שה
בם
של
טן
ואן

הזרק בין כל האירועים האלה, איזורעים שהתרחשו במעגלים קרובים למאדים, בין
עוזם שהיחסם של הכריטים באודו.
מבחן לא חドル לייצג את הלאומיות המוחשית הנאה והאנטיקולוניאלית בשיח
המצרי גם לאחר הרחנותו. למשל, בשנת 1956⁶⁹, לאחר הלאמת תעלת טואץ, הודה פלאאת
פאלם, שר בממשלה המהפכנית ויד ימינו של נאדור, ברייאון עיונאני שטנדוק הוא
שפטה במהלך שהסתיים במהלך התעללה. הוא הציג את המאבק בנסיבות אפשרות
ראלית ולא בחלום.⁷⁰
הבריטים ידעו לאחר את הדברים שהתריעו להם או משכו את תשומת לבם
בעיתונות המקומית. בסקרות העיתונות של השגרירות שנערכה בשבוע שבו נולאה
תעלת טואץ רוחה שבשבוע *Egyptian Gazette* התרסס מאמר שהזהיר את נאדור
ומשדרו מפני ציבור מיזמות אימפריאלייסטיות שיבאו בתגובה להלאמת
רומיות להפיכת משטרו של מולדק.⁷¹ לאחר נאום הלאמת התעללה של נאדור ניתוח כל
העתונות את המהלך ואת השלכותיו. המכון רוח אל-יוקף הודיע למערב שנאדור
מייצג את כל העם המצרי: 'באיראן מצאצם את זאחדרי (הנ格尔 שהחליף את מולדק לפני
הצורך המלכתי, ליש) והשתמשם בו כדי לשבור את מולדק, מגדירים אין זהori – כלונו
נאדור.'⁷² בתקשור זה ציין מהמודח חסני היבל, ייעוזו הקדום של נאדור בתקופת זו, שטנדוק
וסיפורו עמדו ברקע בעת קבלת החלטות בדבר הלאמת התעללה. בספרו על מגדרים
ועל תוחליך הלאמת תעלה טואץ כהוב היכל שבטן הדיוונים על הלאמת הזקיריו כמה
שרים לנאדור את מקודחה מולדק, אך נאדור אמר שהוא לא היהओו דבר – הוא לא יתן
למתנגדיו להשכית את התעללה, כפי שמתנגדו מולדק הצליחו למונע ממנה לשוחק את
תודעתו הנפש. מכאן אפשר להבין שגם נאדור הפסים את הפרשה ושתייה הייתה תקומה
במהדעתו.⁷³ היכל צין שההבדל בין אפקדאן לטואץ היה שזבוכם המצרי לא הרשות
לאחר הלאמתו אלא המשיך לפעול ולמלא את ייעודו (Haykal 1986: 124–133).
האנלוגיה בין מקרים היהתה בלתי נמנעת גם בעיני גורמים אחרים. מסעיה
העיתונות הדוח של שגרירות בריטניה בקהיר, למשל, עלוה שהעיתונות הזרפתית
השוחתה לא רק בין המקרים אלא גם בין האישים וביניהם שעקשנותו ונחישותו של נאדור
ורמות לאלו של מולדק.⁷⁴

בשלה
בנאל
.1956
רניאל
.1.1956
, 1956

- .FO 371/108349, Political Department: General Correspondence, 19.2.1954 69
- .FO 371/108579, Political Department: General Correspondence, 26.2.1954 70
- .FO 371/119080, Political Department: General Correspondence, 30.7.1956 71
- רניאל יג'ין צין אף שנדור למד בשוסטלב את חוקי מולדק מוזיאק... (דצ'ן 1992: 456)
- .FO 371/119078, Political Department: General Correspondence, 28.7.1956 73

זמן קדר לאחר הלהמתה התוראיין פלאח סאלם לעתנות המצרית וקבל על שפודאן היהת ל'מקלט' של הבורים במצרים התייכון לאחר שהם נורשו לאבארדן ומאריתראה.²⁴ סאלם ציין כמפורט שודך להלהמת סואץ התחלתית באבארדן ושתורומו של מודיעין למחרך היהת מכרעת.²⁵ בשנת 1996, במהלך ארבעים שנה להלהמת תעלת סואץ, פרסם הפנץ' השבורי של אל-אזראם בשפה האנגלית, *Al-Ahram Weekly*, ריאיון עם מוחמד חסן היפל. נס בריאין והיחס היפל משקל ובמפורש בתולדותיה של מדיניות המושה התיכון והתייחס לקשר האידיאולוגי בין סואץ לאבארדן:

במה אחג, סואץ – הnickname של העם המצרי בסואץ, שחדד את העולם השליישי כמה שאנו קדאים לו אנטיגונית מודיעין. מודיעין אמר נא התגමبية המערבית כאידאן ווובט. תבוסתו העצيمة את תחרות הליקוי שבצעם אחות התגמוניה המערבית [כעלום השלישי].²⁶

ע Zus העובדה שהיפל מצא לנכון לציין שפרשנות מודיעין, למורות כישולנה, השפיעה על הלהמת תעלת סואץ מUIDה יותר מכל על תשביתה, במיהור לאוד ארבעים השנים שלפניו פאו.

סיכום

שבילינו בעולם נחלק לשני חלקים מנוגדים: מי שלשלטו בעולם וכי שהונגו והתקוממו נגר והרדו, בנשק, בעיפרון, במכחול או בצלמה. הקשנו לשיטה מתמשכת המודכנת, בין השאר, מקלותיהם של מוחמד מודיעין, ג'מאל עבד אל-ג'אדור, ג'וזה הרלאל נגרון, מרסל טיטו, פידל קסטרו, סלבדור איינסן, פטריס לומומבה, אימתה סואז ואחים בן בלה (Dabashi 2007: 132-133).

¶

24. במלוי 1952, מכוח הלהמת תוארים, יצאו כוחות בריטניה ממצרים אויתראה, תוך מקום תפאה סופית מטבחית.

25. FO 371/108349, Political Department: General Correspondence, 28.7.1996. Al-Ahram Weekly, 1-7.11.2006 [25-31.7.1996], 'A Moment of Revelation', <http://weekly.ahram.org.eg/2006/818/sc21.htm>. את וידיאון עד חסן גרי בשנות 1990, זהה חסם נחשף בגדילין נובמבר 2006.

אריסטוקרט;
באסיה.
מולדק
'יחס' הכווה
את מסדרו בן
(אפקציותות ש
המלחלים תי'
הפק מולדק ל
התמנן
וחתבססה ע'/
ההפגנות הח
תתייחסו בב
לייציאת הרכ
נסיגת מנצח
במאם
שיטשו השד
אנטיקולות
בשיטה המצו
שמקרה אבוי
אותיה באוי
הגדרלים.
לטפוף
השתמשו ב
אפשרות חתני
ובכן לחדר
שיימש מolder
'זקצינים ר'
המערב.
לאור
קטוב, שהתי¹
הגולטימי

I; FO 77
1951

החויה שמתואר חמיד ובאשי בספר *Iran – A People Interrupted* קשורה לתקופת המהפכה האסלאמית באיראן ב-1979, אך רוח הדוברים עשויה לשקי את גדרית הרעיון, שעליה ניסיתי להציגו כאמור זה. מנגנון הרוח-קולוניזציה החלה במוראה אסיה בשלבי שנות הארכיבים של המאה העשיריים והחפשתה לאזרחים אחרים. מאבק עטמי אחד להשתחררות מתקולוניאליים השפיע על המאבקים שבאו אחריו, וכל מאבק אנטיקולונייאלי התעטב בהשפעתם של הווגים ושל חוות שבערו התאמת לזמן ולמקום.

במאמר זה ניסיתי להציג על התפשטות רעיון המולדקים ועל השפעתו על המודח התקין כולם, וביחד על אמצעו במצרים. הרעיון להונגר מועל הכריטים לא הגיע למזרים באפריל 1953 עם עליית מולדק לשפטון, ולא עם תחילת תהליך הלאמתה של תעשיית הנפט האיראנית, אך לפחות ספק הוא צבר תואזה רבה בעקבות האידיעים שהתרחשו כמעט בו זמן באיראן. לכן במאמר ניסיתי להראות שכידון הציוני הפנימי במצרים יציג מולדק מודל שאין לו להתרددות עם הקולוניאלים הערביים.

התמודדות של שני המודיניות עם אותן הקשיים קיינה ביבנה. איראן הקירה מה את מזרים במאבק ואפשרה למצרים ללמידה מעוריותיהם של האיראנים, כפי שאכן עולה מעדריות שונות. מולדק היה פקד השוראה במצרים, בערך וכוח חסר יכולת של ההנאה המקומית לשקף את הziibo, לקרו את הלכי הרוח ולפעול בתקיפות נגד הנוכחות הבריטית במצרים ונגד הפויה ברכבתונה וב עצמותה הכלכלית.

כפי שהראיתי, מרגע בחידתו של מולדק לראשות ממשלת איראן והובילו את תהליך הלאמתה של תעשיית הנפט, ביקשו המזרים להשתתף בתהליך הרוח יונר של ההונגרות לבritis ולחילאים את תעלת סואץ. לאורך כל התקופה סימל מולדק את הטיסוי להצלחה במאבק. אולם הדוחתו באוגוסט 1953 הפתיעה את המצריים, אך היא חיזקה את רבדותם בדרכם. כהו הנזול של המולדקים היה שברגע האמת, כאשר עמדו המצריים להציגו בזאת לתעלת סואץ, עיצבו מולדק, 'פרשת מולדק' הולכת ממנה את התשובה המצרית והשפיעו על הכרעתה של מצרים.

השפעתו של מולדק על הziibo, בארצו ומחוצה לה, נבעה במידה רבה מניסיונו המיתדר. הזרק שהונגר כה היה שונה מזו של כל דמות אחרית שנארתה בנוף הפליטי עד אז, הווינו בעל השכלה מערבית וחילוני לא תامة את גורמי של מנהיג המונגר למערב, מי שעשה בזאת כלל מראה של איש רוח קיזוני – איש מוזון לבוש מסורת. נוסף על כן, מולדק עצמו לא ניסה להטעין בהונגרותו מנהיגים חורשים או להשתנות כדי להתבלם במוערב. מנהיגים כמו קבלת אורחים במעונו כפיג'מה, החזנת חוליו ומנהגים נוטפים שהציגו אותו באור מגוחך כלפי חוץ, רק הבינו את אהבת הziibo שלו אליו, אולי מפני שהוא שווה לא ש愧 להיות מישחו אחר (גנול,

אריסטוקרט או מתמערב), ולא ניתן להפקיד את איראן ואת האיראנים לאירועה אשר באסיה.

מפרק שמי להפקיד את האידיאולוגיה שלו לאידיאולוגיה שתשנה את מערכת חוסי הכהנות במוזח התיכון כלו, כפי שהוא, בכמה הדרמןויות ניסח מפרק להפקיד את מסרו בביריות המערב (הולנד, ארצות הברית וגרמניה) ובמדינות האוזן (באמצעות שדר החוץ פאטמי) והוא על תמיית איראן בכל מדינה שתלן בעקבותיה. המהלך הללו התקבלו בהחלפות מדיניות אחורות ובחזרה במדינות אחרות. כך הפך מפרק לאלטרנטיבת דיקטילית ליחס הכהנות שהתקיימו אז במורח התיכון.

ההנגדות קולוניאליים, הן במדרים הן באיראן, נשכה עשרות שנים והתבססה על מחאות פוליטיות ועל אקטיים מועט. יוצאי רופן היו איזודים כמו ההפגנות ההמנניות של 1919 במדרים ומוחאות הפוילים באראדאן ב-1949. הבריטים חתיכו בביטול לפניות השגרירות שבצון ודרשו מהניני היופר ל��ען לחות ומגיס ליציאת הכהנות ממדרים, וטענו בינם לבין עצם שrust הקטל בבריטניה לא תאפשר נסיגת ממדרים. יתר על כן, לפי הבנתם לא הייתה סיבה לנסיגת ממדרים."

בماמר זה הראייה שעלית מפרק לשפטן, פועלתו והזאת הכריטים מאיראן, שימושו המשראה לעם המצרי ולשלטונו במכורם ממחאה פוליטית ומשימוש ברשותיקה אנט-קולוניאלית לפסים מעשיים. יתר על כן, כאשר היה מפרק לוושא בעל שמעות בשיח והמציג, הפנים הבריטים שהפוך החביב עליהם לא יכול להימשך עוד והבינו שמקורה באראדאן עול לזרע על עצמו במדרים. ככל שמדינותו של מפרק קנחה לה אחיה באיראן, כך גברה ההנגדות לבריטים במדרים, לפחות מעלה דפי העיתונים הנדרלים.

לפרק היו כמה יזונים במדרים, גודמים שונים במבנה הפליטית המדנית השתמשו בהם לצדכיהם: למפלגת היזף, בתקופה הסטוכחה לעליית מפרק לשפטן, אפשר החיבור עמו לגאים שוב את חמייה החיבור באמצעות ההדרה שהחיבור חזק לו, ובכך לחש את הלגיטימציה שלג עצמה; בידי ירבי היזף (כמו עוזאים הטוסלטיטים) שיטש מפרק כל לבנייה המפלגה על שנותה את דרך המאבק לעצמאות; לאחר הפיכת 'זקנינים החוטשיים' ביולי 1952 הפרשה הרוגנה יותר ויותר כהות של המורה מל מדרב.

לאורך ומאמר הצעתי איש ציבור ואנשי רוח מצרים, בהם טה חסין וסיד קטיב, שהושפעו ריבות מפרק, ובהתבטאותיהם בזכותו ובזכות מאבקו חיקו את הלגיטימציה שלו בשיח העצובי. גם לאוצר מהפכת 'זקנינים החוטשיים' המשיך

ידיעת הדשון
כאמור מערבה
כאמור מערבה
כאמור מערבה
יריעת חדשון
חרבתא
יריעת חדשון
כאמור מערכו
ראית עם מָן
אהודאן
ראית עם מָן
אטמכי
יריעת חדשון
יריעת חדשון
יריעת חדשון
ראיין עם מָן
ראיין עם מָן
כאמור מערב
כאמור מערב
כאמור מערב
יריעת חדשון
כאמור מערב
כאמור מערב
כאמור מערב
יריעת חדשון

מלודיק לשמש מודל והחכר בכל פעם בהקשר לאפשרות הלאומת של תעלה סואן וחתיקן זונב האריתה, כדברי מוחמד חסנין זופל (Haykal 1986: 124-125) אפשר לומר שבחנו הגודל של מלודיק ניכר בכך שגם שנים לאחר שהעולם מוזרעה נותרשמו קשור למאבק האנטיקולוניאלי שניהל. והכוחה לכך היא עצם אוביkt של מלודיק ושל הפרשת הנדריאת על שמו כל איבמת שהתגונדול דין על הלאמת תעלה סואן בישיבות הקאניניס. גם הוודאותו של אחד מראשי הקאנינים חוספחים, פלאוק סאלם, לאחד ההלאמת שמאכידם חבה חbie אגדאלוני, "מלודיק", ותומכת בטענה שהעלילתי במאמר זה.

ביבליוגרפיה

רשימת קייזרי שטוח הארביונים:

PRO Public Record Office
FO Foreign Office

רשימת מקורות:

סאפרים מתח' עיתונאים בעברית:
נדבה, יוסי; 12.10.1951.
שידות הארץ, 21.11.1951.
האימפריאליזם, האציג.

מקרים מתקיימים בעברית:
 אל-שנאי, במאלו, 10.10.1951. תזרת אל-סוחרי אל-בריטניה על א-מָדָר, אל-
 אהראם, 8.
 אל-שנאי, במאלו, 17.10.1951. בריטניה תלוע אל-שייטאן, אל-אהראם.
 הייל, מוחמד חסני, 22.8.1953. אל-אסדרמן ורא תזרת אידאן, אהבאל אל-
 ים, 4.
 חסין, טה, 23.11.1951. מפחרת אל-שודק, אל-אהראם.
 מוסדק, מוחמד, 23.11.1951. מן מפרק אלא אל-אמה אל-טְמֹרִיה, אל-אהראם.
 קאב, סיד, 21.11.1951. תזהה אלא מוסדק, אל-אהראם.
 מוסדק מארבנת, 7.5.1951. אל-אהראם.

ידיעת חדשותית, 26.9.1951. אל-அهرام.
מאמר מערבת, 13.11.1951. 'بغاه شعب', אל-அهرام.
מאמר מערכת, 20.11.1951. 'آيام إيدان', إل-أهرام.
מאמר מערכת, 20.11.1951. 'لِئَلَّا مُلْكُ الْيَوْمِ - إل-ذِّيَّةُ مُلْكٌ', إل-أهرام.
ידיעת חדשותית, 21.11.1951. 'اكتبهما رأىعاً لِلْدَّفَّهِ مُفْدَكْ بَطْلُ أَرَانْ حَعْسْ حَرَبَةَ', إل-أهرام.
ידיעת חדשותית, 21.11.1951. إل-أهرام.
מאמר מערבת, 21.11.1951. 'شكراً لـ إيدان', إل-أهرام.
رأىعاً عم مفرد, 21.11.1951. 'مُفْدَكْ يَوْلِ: مُلْكُ عَبْرَتْ عَنْ سُدَّاقَتِهِ لِإِيدَانْ', إل-أهرام.
رأىعاً عم مفرد, 22.11.1951. إل-ذِّيَّةُ مُفْدَكْ يَوْلِ: أَرْجُزْ لِمُفْدَكْ وَأَرَانْ أَنْ تَفَرُّدَاً
أَسْتَكْلَلْهُمَا عَلَى إِلَّا إِلَّا, إل-أهرام.
ידיעת חדשותית, 23.11.1951. إل-أهرام.
ידיעת חדשותית, 26.12.1951. إل-أهرام.
ידיעת חדשותית, 27.11.1951. إل-أهرام.
رأىعاً عم مفرد, 17.12.1951. إل-أهرام.
رأىعاً عم شائقى, 13.5.1953. أَحْبَابَرْ إل-يُومِ.
מאמר מערבת, 30.5.1953. 'سَنَتَنْ لِحَبْصَةِ مُفْدَكْ فِي إِيدَانْ', أَحْبَابَرْ إل-يُومِ.
מאמר מערבת, 22.8.1953. أَحْبَابَرْ إل-يُومِ.
מאמר מערבת, 27.3.1951. إل-مسْرِي.
ידיעת�新quist, 26.9.1951. إل-مسْرِي.
מאמר מערבת, 20.8.1953. إل-مسْرِي.
מאמר מערבת, 23.8.1953. إل-مسْرِي.
מאמר מערבת, 25.8.1953. إل-مسْرِي.
ידיעת�新quist, 21.1.1952. إل-سيَّاحَة.

از
سر
من
سل
تن
نه

P
P

ب

帐号们在不同新闻中被提及：

AP, 21.11.1951. 'Mossadeq Meets Nahas Pasha', *The Jerusalem Post*.
Al-Ahram Weekly, 1-7.11.2006 [25-31.7.1996], 'A Moment of Revelation'.

<http://weekly.ahram.org.eg/2006/818/sc21.htm>.

Editorial, 7.1.1952. 'Man of the Year – Challenge of the East', *Time*,
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,815775,00.html>.

מקורות נוספים:

איילון, עמי, 2000. *תולדות העיתונות הערבית, ירושלים: משרד הביטחון – ההוצאה לאור.* אוליך, חגי, 2003. *מצדדים – האחת הרכבה, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.* ג'מאל, עבד אל-נאום, ג', 1998 [1961]. *הפילוסופיה של המתוכה (תרגום מערבית: ז'ים רביב),* תל אביב: ידן גמלן.

וטיקוטיס, פניוטיס ג', 2001 [1983]. *תולדותיה של בגדים ממחצט עלי ועד סקדאם (תרגומים אנגלית: י.ב.),* ירושלים: מאגנס.

זוביידה, סמי, 2004 [1989]. *אסלאם, העם והמדינה: דעונות מדיניות ותגניות טוליסיות במודרניזם (תרגום מאנגלית: יוסי מילוא),* באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

יאפ, מלקלם א', 1991. *המורוז הקורח לפן מלחמת העמים הראשתית (תרגום מאנגלית: יוסי מילוא),* ירושלים: מוסד ביאליק.

ירבzin, דניאל, 1992 [1991]. *השלג הגדול, החתירה הבלתי-זלאית לנפק, לכטן ולעוצמה (תרגום מאנגלית: עמנואל לוטם),* תל אביב: דבר.

סיכון, עמנואל, 1986. *קנאי האסלאם, תל אביב: עם עובד.* סנט ג'וזף, רוברט, 1962 [1960]. *הברוס: סידורו של ג'מאל עבד אל-נאום (תרגום מאנגלית: אריה השבחה),* תל-אביב: מערכות.

קיינר, סטיבן, 2005 [2003]. *כל אונשי השאה: היפה אמריקאית ושותשי הט-role המורה תיכון (תרגום מאנגלית: מרבי מילר),* תל אביב: משרד הביטחון – ההוצאה לאור.

- Abrahamian, Ervand, 1982. *Iran Between Two Revolutions*, Princeton: Princeton University Press.
- Abrahamian, Ervand, 1989. *Radical Islam: The Iranian Mojahedin*, London: I. B. Tauris.
- Abrahamian, Ervand, 2008. *A History of Modern Iran*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Ayalon, Ami, 1995. *The Press in the Arab Middle East: A History*, New York: Oxford University Press.
- Baker, Raymond William, 1979. *Egypt's Uncertain Revolution under Nasser and Sadat*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Beinin, Joel and Zachary Lockman, 1998. *Workers on the Nile: Nationalism, Communism, Islam, and the Egyptian Working Class, 1882-1954*, Cairo: American University in Cairo Press.

דעתונות נודדים: ביקור מרוק ותמאכק האנט-איספריאלי במצרים

- Bennet, Tony, 1998. *Culture: A Reformer's Science*, London: Sage Publications.
- Bill, James A. and Wm. Roger Louis (eds.), 1988. *Musaddiq, Iranian Nationalism, and Oil*, London: I. B. Tauris.
- Botman, Selma, 1991. *Egypt – From Independence to Revolution, 1919–1952*, Syracuse: Syracuse University Press.
- Chubin, Shahram and Sepehr Zabih, 1974. *The Foreign Relations of Iran*, Berkeley: University of California Press.
- Chubin, Shahram, 1997. 'Iran', in: Yazid Sayigh and Avi Shlaim (eds.), *The Cold War and the Middle East*, Oxford: Clarendon Press.
- Dabashi, Hamid, 2007. *Iran: A People Interrupted*, New York: The New Press.
- Gordon, Joel, 1992. *Nasser's Blessed Movement: Egypt's Free Officers and the July Revolution*, New York: Oxford University Press.
- Haykal, Mohammad Hasanayn, 1986. *Cutting the Lion's Tail: Suez through Egyptian Eyes*, London: Andre Deutsch.
- Helleiner, Eric, 2002. 'Economic Nationalism as a Challenge to Economic Liberalism? Lessons from the 19th Century', *International Studies Quarterly* 46: 307–329.
- Hourani, Albert, 1992. *A History of the Arab People*, New York: Harvard University Press.
- Lapidus, Ira M., 1995. *A History of Islamic Societies*, New York: Cambridge University Press.
- Louis, Wm. Roger, 2006. *Ends of British Imperialism: The Scramble for Empire, Suez and Decolonization – Collected Essays*, London: I. B. Tauris.
- Lytle, Mark Hamilton, 1987. *The Origins of the Iranian-American Alliance, 1941–1953*, London: Holmes & Meier.
- Pennell, C. R., 2000. *Morocco Since 1830*, New York: New York University Press.
- Said, Edward W., 1983. *The World, the Text and the Critic*, Cambridge: Harvard University Press.
- Shechter, Relli, 2008. 'The Cultural Economy of Development in Egypt: Economic Nationalism, Hidden Economy and the Emergence of Mass Consumer Society during Sadat's *Infitah*', *Middle Eastern Studies* 44: 4: 571–583.